

Sveriges riksbank

ÅRSREDOVISNING 1998

Riksbankens mål är
att upprätthålla ett fast penningvärde
och att främja ett säkert och
effektivt betalningsväsende
Därigenom bidrar Riksbanken
till hållbar tillväxt och
ökad sysselsättning

1998 i korthet

- Ny riksbanksfullmäktige väljs av den nytillträdda riksdagen den 21 oktober.
- Den nya riksbankslagstiftningen antas av riksdagen den 27 november.
- Riksbanksfullmäktige, som tillträder den 1 januari 1999, väljs av riksdagen den 2 december.
- De sex ledamöterna i den direktion, som tillträder den 1 januari 1999, utses av 1999 års riksbanksfullmäktige den 17 december.
- Riksbanken beslutar sänka reporäntan från 4,35 procent till 4,10 procent den 4 juni.
- Riksbanken beslutar sänka reporäntan från 4,10 procent till 3,85 procent den 3 november.
- Riksbanksfullmäktige beslutar sänka både in- och utlåningsräntan med 0,5 procentenheter den 12 november. Inlåningsräntan sätts till 3,25 procent och utlåningsräntan till 4,75 procent.
- Riksbanken beslutar sänka reporäntan från 3,85 procent till 3,60 procent den 24 november.
- Riksbanken beslutar sänka reporäntan från 3,60 procent till 3,40 procent den 15 december.
- Riksbanken undertecknar ERM₂-avtalet i september, men kronan ingår inte i samarbetet.
- Inom ramen för ett stödpaket till Brasilien från IMF på totalt cirka 41,5 miljarder dollar deltar Sverige.
- Riksbanken bildar, tillsammans med Finansinspektionen och de finansiella företagen, ett gemensamt råd för samordning av övergripande åtgärder inför millennieskiftet.
- Mer än två tredjedelar av Sveriges befolkning ställer sig bakom Riksbankens inflationsmål på 2 procent.
- Demonetarisering av sju äldre sedlar vid årsskiftet 1998/99.
- Fyra inflationsrapporter och två finansmarknadsrapporter publiceras under året.

Nyckeltal	1998	1997	1996
Ultimo perioden:			
Reporäntan (procent)	3,40	4,35	4,10
Korta räntan (tre månader; procent)	3,43	4,52	3,62
Långa räntan (tio år; procent)	4,18	5,98	6,71
Växelkurs (TCW-vägd)	130,60	121,51	117,83
SEK/DEM	4,8512	4,4185	4,4325
SEK/USD	8,1320	7,9082	6,8859
I genomsnitt:			
BNP (procentuell förändring)	2,9	1,5	1,3
Arbetslöshet (procent)	6,5	8,0	8,1
KPI (procentuell förändring)	0,4	0,9	0,8
Bytesbalans (miljarder kronor)	38	51	44
Handelsbalans (miljarder kronor)	140	141	125
Statens lånebehov (miljarder kronor)	-10*	0	21

* Preliminärt

INNEHÅLL

■ 1998 I KORTHET	1
■ RIKSBANKENS MÅL	2
■ RIKSBANKSCHEFEN HAR ORDET	3
■ VÄXELKURSSYSTEMEN UNDER 1900-TALET	4
■ UR ANFÖRANDE AV RIKSBANKSLEDNINGEN	5
■ PENNING- OCH VALUTAPOLITIKEN	6
■ DET FINANSIELLA SYSTEMET	12
■ INTERNATIONELLT SAMARBETE	15
■ RIKSBANKSFULLMÄKTIGE	20
■ DIREKTIONEN	21
■ PRESENTATION AV AVDELNINGARNA	22
■ ÅR 2000-FRÅGAN	28
■ KONTANTER I SAMHÄLLET OCH KONTANTHANTERING ÅR 2002	29
■ HUMANKAPITAL OCH MILJÖ	30
■ BALANS OCH RESULTATRÄKNING	32
■ KOMMENTARER	32
■ REDOVISNINGSPRINCIPER	33
■ BALANSRÄKNING	34
■ RESULTATRÄKNING	35
■ NOTER	36
■ FÖRSLAG TILL DISPOSITION AV RIKSBANKENS VINST FÖR RÅKENSKAPSÅRET 1998 SAMT FEMÅRSÖVERSIKT	40
■ RIKSBANKENS PRIS I EKONOMISK VETENSKAP TILL ALFRED NOBELS MINNE	42
■ EXTERN INFORMATION	43
■ KALENDARIUM	44

Riksbankens mål: fast penningvärde

Riksbanken är Sveriges centralbank. Som centralbank har Riksbanken ansvar för penningpolitiken.

Målet för Riksbankens verksamhet är att upprätthålla ett fast penningvärde.

Det viktigaste penningpolitiska instrumentet för att uppnå prisstabilitet är reporäntan. Reporäntan är den ränta som bankerna kan låna eller placera till i Riksbanken. Genom att ändra reporäntan påverkar Riksbanken den ekonomiska aktiviteten i ekonomin och därigenom i förlängningen också prisutvecklingen.

Riksbankens ska också främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Riksbanken fyller denna målsättning genom att tillhandahålla sedlar och mynt samt behållningar på konto i Riksbanken, genom att svara för en grundläggande infrastruktur i form av distributionssystem för sedlar och mynt, RIX-systemet m.m. samt genom att svara för översynen av betalningsförmedlingen i samhället.

Utan att åsidosätta målet om fast penningvärde bör Riksbanken därtill stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken i syfte att uppnå hållbar tillväxt och hög sysselsättning.

INFLATIONSMÅL SEDAN 1993

Sedan början av 1993 har Riksbanken arbetat med ett av riksbanksfullmäktige formulerat inflationsmål som ledning för penningpolitiken. Inflationen skall begränsas till 2 procent i årlig förändringstakt med ett toleransintervall på ± 1 procentenhet.

PRISSTABILITETSMÅLET LAGFÄST

Den 25 november 1998 antog riksdagen en ny lagstiftning vars syfte är att stärka Riksbankens självständighet. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 1999. Den viktigaste komponenten i den nya lagen är att målet för penningpolitiken finns fastlagt.

Direktionen beslutade i början av 1999 att den operationella målformuleringen för penningpolitiken ligger fast. Penningpolitikens uppgift är även i fortsättningen att begränsa förändringen av konsumentprisindex till 2 procent med ett toleransintervall om ± 1 procentenhet. Det finns emellertid anledning att förtydliga penningpolitikens uppläggning.

Penningpolitiken inriktas normalt på att uppnå målet 2 procent på ett till två års sikt. Det finns två skäl att avvika från denna beslutsregel. För det första kan konsumentprisindex i det relevanta tidsperspektivet pressas upp eller ner av någon eller några faktorer som inte bedöms påverka inflationen varaktigt. Exempel på sådana faktorer är förändringar i räntekostnader, indirekta skatter och subventioner. För det andra kan en snabb återgång till målet när en större avvikelse har inträffat ibland vara förenad med stora realekonomiska kostnader. Om någon av dessa situationer föreligger kommer Riksbanken att i förväg klargöra hur stor avvikelse från inflationsmålet, definierat i termer av konsumentprisindex, som kan vara motiverad på ett till två års sikt.

Genom sådana förtydliganden underlättas en utvärdering av penningpolitiken i efterhand.

Den nya lagstiftningen speglar väl de ekonomisk-politiska motiven för en självständigare centralbank. Ett prisstabilitetsmål riskerar att bli verkningslöst om allmänheten saknar förtroende för att det skall efterlevas. Genom att på olika sätt institutionalisera målet kan förtroendet för att det skall upprätthållas stärkas och därigenom penningpolitikens verkningsgrad förbättras. Ett sätt att institutionalisera prisstabilitetsmålet är att i lag ange att penningpolitiken skall syfta till att uppnå detta mål, och att delegera ansvaret för penningpolitiken till en självständig centralbank

som ges frihet att utforma penningpolitiken mot prisstabilitetsmålet.

En penningpolitisk ram, bestående av en inom givna ramar självständig centralbank under demokratisk kontroll med ett prisstabilitetsmål har varit grunden för flera utländska centralbanksreformer. Detta synsätt präglade också utformningen av den institutionella ramen för den europeiska centralbanken, ECB, som den kommit till uttryck i Maastrichtfördraget och stadgan för det europeiska centralbankssystemet, ECBS, och ECB.

Ett oroligt år på de finansiella marknaderna

Under 1998 tilltog den oro på de internationella finansiella marknaderna, som inleddes i Asien året dessförinnan. Den internationella krisen ledde till en successiv nedrevidering av de internationella konjunkturutsikterna under året och påverkade även den svenska ekonomins tillväxtutsikter. Trots omfattande problem på andra håll i världen fortsatte emellertid det svenska finansiella systemet att uppvisa stabilitet under året.

FINANSIELL KRIS I VÅR OMVÄRLD
Utvecklingen under 1998 – och därmed Riksbankens arbete – har i hög grad präglats av krisen på de internationella finansiella marknaderna. Turbulensen på de finansiella marknaderna ökade markant då den ryska regeringen i mitten av augusti meddelade att de inte längre kunde betala sina skulder. Oro för nya förluster och försök att minska de förluster som redan uppkommit gjorde att placerare sålde av tillgångar som de uppfattade som riskfyllda och illikvida. Små valutor, som den svenska, försvagades och låntagare med sämre kreditvärdighet fick betala allt högre räntor på sina lån.

Problemen i den amerikanska så kallade hedgefonden Long Term Capital Management spädde på nervositeten bland placerarna ytterligare. Farhågorna ökade för att situationen skulle leda till en allmän likviditetskris och att bankerna skulle få svårt att sköta sin grundläggande uppgift i samhällsekonomin – att ge lån till de hushåll och företag som bedömdes som kreditvärda. Detta skulle även kunna påverka den realekonomiska utvecklingen. För att förhindra att en sådan situation uppstod sänktes flera av världens centralbanker sina styrräntor.

**DET SVENSKA BANKSYSTEMET
FORTSATT STABILT**
Problemen på den internationella bankmarknaden orsakade aldrig någon omfat-

tande instabilitet i det svenska banksystemet under året. De svenska bankernas direkta exponeringar var små, såväl gentemot de framväxande marknaderna som gentemot motparter med högt risktagande. Detta är sannolikt en effekt av den svenska bankkrisen i början av 1990-talet. Bankerna har till följd av denna blivit mer försiktiga och också förbättrat sin förmåga att bedöma risker.

Den svenska bankkrisen har också skärpt myndigheternas arbete med att förhindra att nya kriser uppkommer. För Riksbankens del innebär detta en löpande analys av utvecklingen på de finansiella marknaderna. Analysen presenteras två gånger om året i Riksbankens finansmarknadsrapport. I den rapport som publicerades i november 1998 analyserade Riksbanken motpartsriskerna i banksystemet. Aktualiteten i rapporten var mycket hög, eftersom det var motpartsrisiker som orsakat de omfattande problemen på de finansiella marknaderna i västvärlden under hösten.

Med denna analys kompletterade Riksbanken sin presentation av den tankeram, som ska styra bankens arbete med att övervaka stabiliteten i hela det finansiella systemet. De övriga två huvudområdena – konkurrenskraften respektive kreditriskerna gentemot hushåll och företag i banksystemet – har presenterats ingående i tidigare rapporter.

Riksbanken deltar även i det internationella samarbetet för att förstärka det finansiella systemet. Under 1998 har arbetet med EMU-förberedelser blivit mindre intensivt till följd av riksdagens beslut att Sverige inte skulle delta från starten. Det vidare arbetet styrs av Riksbankens ambitionsnivå att de förberedelser som vi ansvarar för ska vara färdiga senast ett år efter det att ett eventuellt beslut om medlemskap har fattats.

RIKSBANKSCHEFEN
HAR ORDET

NY LEDNINGSSTRUKTUR FÖR
RIKSBANKEN

Från och med januari 1999 arbetar Riksbanken efter nya lagar. Den nya lagstiftningen kan sägas ha formaliserat den självständighet som Riksbanken redan tidigare hade i det löpande arbetet. En av de mest märkbara förändringarna är sannolikt den ändrade organisationen till följd av lagstiftningen. Sex heltidsanställda direktionsledamöter kommer nu att gemensamt leda banken och fatta besluten om penningpolitiken.

STOCKHOLM I APRIL 1999

URBAN BÄCKSTRÖM
RIKSBANKSCHEF

Regeringen avgör växelkurssystem

Vägen till dagens regim, där regeringen bestämmer växelkurssystemet, har varit lång och krokig och gått över både guldmyntfot, valutaorm och valutakorg

Den 19 november 1992 beslöt Riksbanken att låta den svenska kronan flyta. Övergången till rörlig växelkurs kom efter en orolig höst på de europeiska valutamarknaderna. I september gav Finland upp markens koppling till eucun och det brittiska pundet och den italienska liran lämnade det europeiska valutasamarbetet.

Att det var fullmäktige i Riksbanken och inte regeringen som enligt lagen tog beslut om växelkurssystem gjorde Riksbanken tämligen unik bland världens centralbanker. I och med utgången av 1998 rättar dock Sverige in sig i ledet; enligt den nya lagstiftningen som trädde i kraft vid årsskiftet 1998/99 bestämmer regeringen växelkurssystemet.

Sverige har haft en fast växelkurs under större delen av 1900-talet, även om formerna har varierat. Under guldmyntfoten förband sig Riksbanken att lösa in kronor mot guld till ett fast pris. Därmed fick den svenska kronan ett fast värde i förhållande till andra valutor som följde guldmyntfot. Den svenska kronan har också varit direkt knuten till det engelska pundet och den amerikanska dollarn. Andra former av fast växelkurssystem var valutaormen, valutakorgen och ecukopplingen. Kronans fasta kurs mot valutakorgen och eucun är exempel på ensidiga svenska åtaganden, medan kronans deltagande i valutaormen baserades på internationella avtal.

Övergången från guldmyntfot till rörlig växelkurs vid första världskrigets utbrott betraktades allmänt som tillfällig. Som första land efter kriget återgick Sverige 1924 till guldmyntfoten. I september 1931 lämnade kronan åter guldmyntfoten. Istället för ett växelkursmål fick Riksbanken ett

prisstabilitetsmål. Detta var första gången en centralbank hade som uttryckligt mål att stabilisera prisnivån.

Även denna gång sågs en rörlig växelkurs som ett tillfälligt arrangemang. I april 1933 lättes kronan till det engelska pundet. Redan före krigsutbrottet uppstod dock snabb inflation i England, varför kronan i augusti 1939 knöts till den amerikanska dollarn.

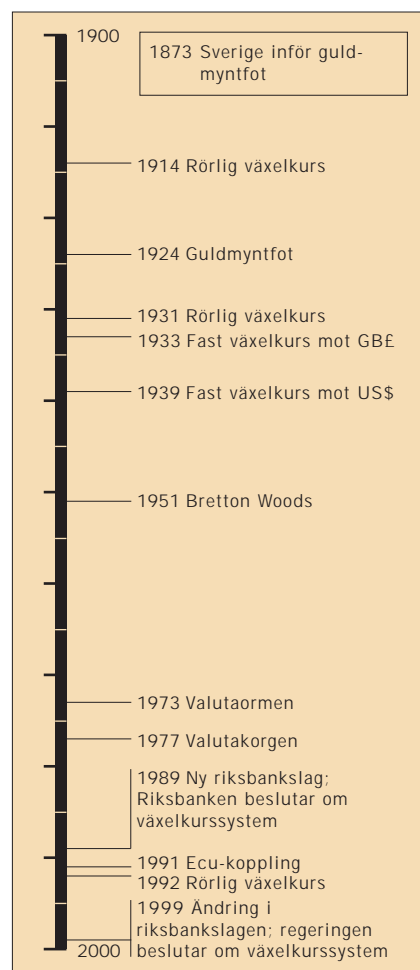
Internationella avtal om fasta växelkurser slöts i Bretton Woods 1944. Den amerikanska dollarn gavs ett fast värde i guld, medan övriga valutor knöts till dollarn. Sverige anslöt sig till Bretton Woods-avtalet i augusti 1951.

Bretton Woods följdes 1972 av den europeiska valutaormen. De deltagande ländernas valutor var knutna till varandra, samtidigt som de flöt mot andra valutor. I mars 1973 blev Sverige medlem i valutaormen.

Det svenska medlemskapet i valutaormen varade till augusti 1977. På svenska regeringens initiativ hade kronan i april samma år devalverats med som mest 6 procent mot ormvalutorna. Då Sverige lämnade valutaormen, för att istället hålla en fast kronkurs mot en valutakorg, devalverades kronan med ytterligare 10 procent.

Korgvalutorna gavs vikt som motsvarade deras betydelse i utrikeshandeln, dock med dubbel vikt för den amerikanska dollarn. Under valutakorgens fem första år skrevs kronans värde ned ytterligare två gånger. Initiativet till den 10-procentiga devalveringen i september 1981 togs av riksbankschefen Lars Wohlin, medan den 16-procentiga devalveringen i oktober 1982 i praktiken beslöt av den tillträdande socialdemokratiska regeringen. Den svenska kronan behöll sedan sin centalkurs mot valutakorgen under resten av 1980-talet, trots att svensk inflationstakt i genomsnitt låg ett par procentenheter över OECD-ländernas.

Under 1980-talet betonades allt mer

betydelsen av en reellt självständig centralbank för att uppnå prisstabilitet. Detta synsätt ledde fram till en ny riksbankslag 1988 enligt vilken Riksbanken, efter samråd med regeringen, skulle bestämma växelkurssystemet för den svenska kronan. Den paragrafen hann tillämpas två gånger: den 17 maj 1991 då Riksbanken beslöt att lämna valutakorgen och istället knyta kronan till eucun och den 19 november 1992 då Riksbanken beslöt att låta kronan flyta.

Sagt under året

Den ekonomiska utvecklingen i världen blir troligen något svagare än tidigare beräknats under den period som penningpolitiken har att beakta. Inflation utsikterna ser av detta skäl något mer gynnsamma ut. Sannolikheten för ett löneutfall påtagligt högre än huvudscenariots har avtagit. Samtidigt är osäkerheten om effekterna av Asienkrisen stor. Slutsatsen är att det inte finns skäl att för närvarande ändra reporäntan. *Riksbankchef Urban Bäckström vid Stockholms Handelskammars och Veckans Affärens konferens den 27 januari.*

Inflation utsikterna från efterfrågesidan framstår som lite mer gynnsamma än då reporäntan höjdes senast. Ett ytterligare tecken i positiv riktning är att de löneavtal som slutits hittills under 1998 pekar mot en löneökningstakt som är något lägre än i det huvudscenariot som redovisades i december. Den senaste tidens kronförsvagning är dock oroande. *Vice riksbankchef Lars Heikensten vid Nationalekonomiska föreningen i Umeå den 19 februari.*

Vi har att se fram emot en ganska gynnsam utveckling för svensk ekonomi under de närmaste åren. God tillväxt och något stigande sysselsättning samtidigt som inflationstrycket är måttligt. Man kan säga att Asienkrisen innebär att den fortsatta penningpolitiska omläggningen skjuts framåt i tiden något. *Urban Bäckström i Finansutskottet den 12 mars.*

I vår senaste inflationsrapport gjorde vi bedömningen att inflationen stiger något de kommande två åren om än i något långsammare takt än vad vi tidigare förväntat oss. Utvecklingen talade för en försiktig åtstramning av penningpolitiken under det närmaste året. Sedan inflationsrapporten presenterades har ny statistik publicerats. Denna medför emellertid inte några stora förändringar i vår syn på utvecklingen. *Lars Heikensten vid Stora aktiedagen i Trelleborg den 21 mars.*

Det mesta talar för att svensk ekonomi torde komma att uppvisa en växande styrka under de närmaste ett à två åren. Hittills har dock uppgången sammanfallit med en dämpad prisutveckling. Bakom detta döljer sig främst ett antal positiva temporära effekter. Men det kan också finnas tecken på en något lägre inflationsbenägenhet. Den styrka vi sett i produktivitet utvecklingen kan kanske göra att svensk ekonomi kan växa något snabbare, utan att ett omedelbart inflationstryck uppstår. Det är dock för tidigt att just idag ha någon mer bestämd uppfattning om den trendmässiga produktivitet utvecklingen ändrats. Det är nu viktigt att fortsätta att noga följa och utvärdera inkommande statistik. Det finns inte nu anledning att ändra reporäntan. *Urban Bäckström vid Penningpolitiskt Forum den 22 april.*

Riksbanken har – i likhet för övrigt med flera centraleuropeiska centralbanker – rört sig från en situation då det framstod som troligt att fler ytterligare räntehöjningar skulle komma att ske relativt snabbt till ett läge där behovet av räntehöjningar den närmaste tiden förefaller ha försvunnit. Med hänsyn till de ljusa inflationsutsikterna och med en strikt tolkning av Riksbankens ram för penningpolitiska beslut kan det i dagsläget till och med finnas skäl att överväga en mindre justering av styrräntan nedåt. *Lars Heikensten vid ett möte med medlemsföretagen i Almega den 27 maj.*

Riksbanken reviderade ned sin samlade inflationsbedömning för de kommande åren i inflationsrapporten i juni. Mot bakgrund av att inflationstakten bedömdes ligga under målet ett till två år fram i tiden bedömde Riksbanken att det, i varje fall för en tid, fanns utrymme för en något mer expansiv penningpolitik. Reporäntan sänktes därför med 25 räntepunkter. *Lars Heikensten vid en Kommunalekonomisk mossa i Malmö den 19 augusti.*

På basis av teoretiska analyser av vad som borde styra användningen av en valuta i ett land och från de svar som Riksbanken erhållit i intervjuer och enkäter bland svenska företag och hushåll, har vi dragit slutsatsen att kronans roll i den svenska ekonomin inte påtagligt kommer att förändras när euron introduceras. *Lars Heikensten vid Världshandelsdagen den 25 augusti.*

Trots goda ekonomiska grundförutsättningar i svensk ekonomi har kronkursen fallit snabbt efter sommaren. Fallet accelererade i förra veckan. På bara några få dagar försvagades den mot D-marken med uppemot 5 procent. I den situationen valde Riksbanken att intervensera i valutamarknaden, något som är ovanligt numera. Vi gjorde det för att visa att vi ansåg att kronan fallit mer än vad som är motiverat utifrån de ekonomiska grundförutsättningarna. *Urban Bäckström vid Stora Aktiedagen den 10 oktober.*

Bedömningen att tillväxten i vår omvärld kommer att bli svagare än vad vi tidigare räknat med ledde Riksbanken till slutsatsen att inflationen skulle komma att underskrida målet de kommande ett till två åren om reporäntan hölls oförändrad. De dämpande effekterna bedömdes få större inverkan på inflationsutvecklingen än den stimulans som den svagare kronan kan ge. Riksbanken beslutade mot denna bakgrund att sänka reporäntan med 25 räntepunkter till 3,85 procent den 3 november. *Urban Bäckström i Finansutskottet den 13 november.*

Jag har idag koncentrerat mig på de längre perspektiven vad gäller det finansiella systemet. En sak vi kan vara helt säkra på – mitt i all osäkerhet som präglar den aktuella situationen – det är inte sista gången vi upplever en finansiell kris. Aktörerna på de finansiella marknaderna – de som sparar, investerar, förvaltar pengar eller övervakar systemen – får inte slumra till. Inte igen. *Lars Heikensten vid Stora Aktiekvällen den 30 november.*

Fortsatt låga inflationförväntningar

Målet för penningpolitiken är prisstabilitet. I januari 1993 formulerade riksbanksfullmäktige detta mål som trädde i kraft två år senare. Inflationen, mätt som konsumentprisindex (KPI), skall begränsas till 2 procent i årlig förändringstakt med ett toleransintervall på ± 1 procentenhet. Inflationsmålet utvärderas i ett årligt perspektiv.

Under de fyra år som gått, 1995–1998, sedan inflationsmålet blev operationellt har KPI ökat med 1,2 procent i genomsnitt per år. Det innebär att målet underskridits, men att KPI i genomsnitt ändå hållit sig inom toleransintervallet. I takt med att inflationen avtagit och förtroendet för inflationsmålet befasts har räntorna fallit. De lägre räntorna har i sin tur bidragit till att dämpa prisstegringstakten och utgör en viktig förklaring till att inflationen blivit lägre än målet under dessa år. Den underliggande inflationen har under samma period legat nära inflationsmålet, UND1X ökade med 1,8 procent och UNDINH med 2,3 procent i genomsnitt.

Även under 1998 var den genomsnittliga inflationstakten mätt med KPI låg, endast 0,4 procent. Trenden har varit fallande under året. I januari var inflationstakten, mätt med

tolvmånaderstal, 1,3 procent medan den i december hade sjunkit till -0,6 procent.

Det harmoniserade konsumentprisindexet, HIKP, visade även det en fallande trend under 1998. I början av året hade Sverige den näst högsta inflationen inom EU. Endast Grekland hade högre inflation. Sedan dess har inflationen i Sverige fallit snabbt och var i september den lägsta inom EU mätt med tolvmånaderstal. Den relativt sett snabbare nedgången i den svenska inflationen berodde delvis på betydande sänkningar av indirekta skatter, men också på lägre underliggande inflation. I genomsnitt ökade HIKP 1998 med 1,0 procent i Sverige.

En av huvudförklaringarna till den låga inflationstakten i Sverige är att Asienkrisen fått större effekter på världsekonomin än vad som tidigare antagits. Det har medfört att importpriserna utvecklats svagare än väntat trots att kronan varit i genomsnitt 2,3 procent svagare 1998 än 1997. Till viss del berodde detta på fallande råvarupriser, men också på att priserna på bearbetade varor steg långsamt. I december hade importpriserna minskat med 1,6 procent på årsbasis, vilket gav en negativ effekt på konsumentprisutvecklingen med knappt en halv procentenhet.

Till detta kommer en rad tillfälliga effekter på inflationstakten som penningpolitiken varken kan eller bör motverka, i varje fall inte så länge som inflationförväntningarna förblir oförändrade. Hushållens räntekostnader för egna hem fortsatte att minska under 1998, vilket hade en starkt dämpande effekt på KPI. I december var effekten -0,7 procentenheter. Under det senaste året genomfördes också betydande förändringar i indirekta skatter och subventioner. Den sammantagna nettoeffekten på inflationen var i december -0,6 procentenheter. Tillsammans med effekten från hushållens räntekostnader innebar detta att tillfälliga effekter höll tillbaka inflationen, mätt med KPI, med 1,3 procentenheter i december.

Inflationsmätt

Konsumentprisindex (KPI) = Genomsnittlig prisutveckling för den privata inhemska konsumtionen. Beräknas månadsvis av Statistiska centralbyrån.

Underliggande inflation (UND1X) = KPI exklusive ändrade räntekostnader och direkta effekter av ändrade indirekta skatter. Beräknas månadsvis av Statistiska centralbyrån.

Inhemska underliggande inflation (UNDINH) = KPI exklusive importprisförändringar, ändrade räntekostnader och direkta effekter av ändrade inhemska indirekta skatter. Beräknas månadsvis av Statistiska centralbyrån.

Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP) = KPI exklusive räntekostnader för egna hem, bostadsrättsavgifter, viss hälso- och sjukvård, fastighetsskatt egna hem, avskrivningar egna hem, del av reparationer egna hem, lotteri, tips och toto, försäkringar egna hem samt tomträttsavgäld egna hem. Beräknas månadsvis av Statistiska centralbyrån.

Mälvariabeln KPI påverkas av effekter på priserna av indirekta skatter och subventioner samt av priser på importerade varor. För att kunna göra en bedömning av inflationstrycket i ekonomin är det viktigt att beräkna hur stor andel av inflationstrycket som härrör från sådana faktorer. Riksbanken publicerar därför flera olika mätt på s.k. underliggande inflation i sina inflationsrapporter, exempelvis UND1X och UNDINH. HIKP är ett mellan EU:s medlemsländer (samt Island och Norge) jämförbart mätt på prisstabilitet. Mättet används även som mälvariabel inom EMU.

På uppdrag av Riksbanken har SCB under 1998 börjat beräkna mätt på underliggande inflation. SCB har utgått från Riksbankens definitioner av underliggande inflation, UND1 och UNDINH, men beräkningsmetoderna överensstämmer inte exakt. Skillnaderna är dock relativt små. SCB har valt att kalla sina mätt för UND1X och UNDINH.

Diagram 1. KPI och underliggande inflation, årlig procentuell förändring

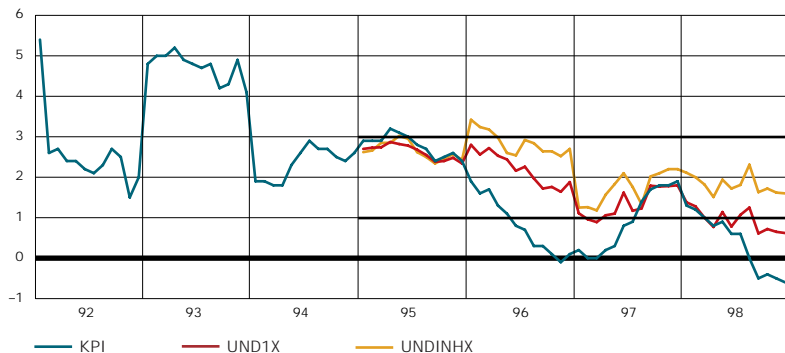
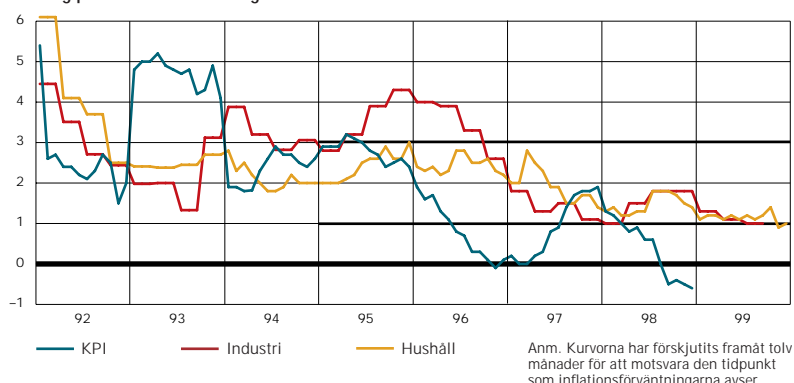

Diagram 2. Faktisk inflation (KPI) samt hushållens och industrins inflationsförväntningar, årlig procentuell förändring

Också den inhemskt genererade inflationen och de kortsiktiga inflationsförväntningarna blev lägre än väntat. Den underliggande inflationen var i genomsnitt under året 0,9 procent mätt med UNDI_X och 1,8 procent mätt med UNDI_{NHX}. Det var framför allt prisökningar på tjänster och administrativt prissatta varor som bidrog till den högre inhemska underliggande inflationen.

Av central betydelse för inflationsprocessen är utvecklingen av inflationsförväntningarna. Förväntningar om hög inflation i framtiden kan leda till inflationsdrivande pris- och löneökningar, eftersom ekonomins aktörer strävar efter att bibehålla eller öka sina inkomster i reala termer.

Inflationsförväntningarna hos hushållen och i industrin för de närmaste tolv månaderna uppgick under 1998 till cirka 1 procent. Enkäter till de största svenska och utländska aktörerna på obligationsmarknaden visade att deras inflationsförväntningar på två års sikt låg strax över 1 procent medan de på fem års sikt låg nära 2 procent. Sammantaget indikerade inflationsförväntningarna, som de kom till uttryck i enkäter och finansiella priser, mycket låg inflation på kort sikt och på längre sikt en inflation i linje med Riksbankens inflationsmål. Även i en ekonomi där förtroendet för prisstabilitet är etablerat kan förväntningarna åtminstone på kort sikt till viss del komma att variera av olika orsaker. Det kan till exempel bero på förändringar i den aktuella inflationen som Riksbanken varken kan eller bör reagera på.

STABIL INHEMSK KONJUNKTUR

Den återhämtning i den svenska ekonomin som inleddes i slutet av 1996 och som sedan fortsatte under 1997 förstärktes ytterligare under 1998. Det förtroende som uppnåtts efter konsolideringen av de offentliga finan-

Diagram 3. Årliga inflationsförväntningar hos placerare på obligationsmarknaden de närmaste två respektive fem åren, procent

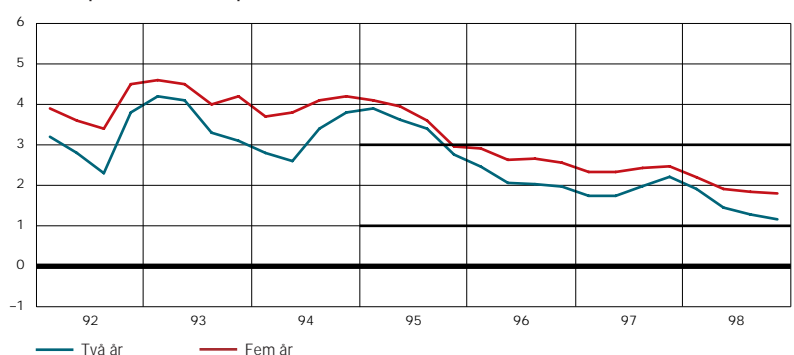
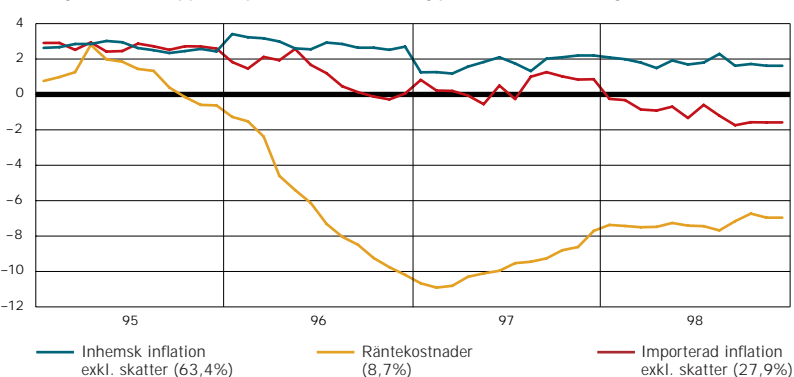

Diagram 4. KPI uppdelat på olika områden, årlig procentuell förändring

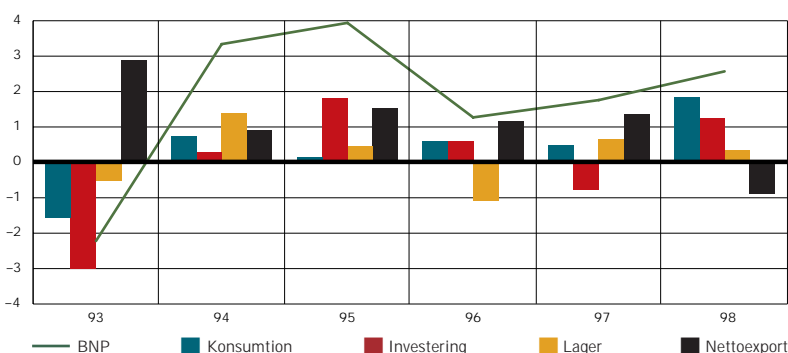

serna har i hög grad bidragit till lägre räntor vilket i sin tur lagt en grund för den inhemska sektorns återhämtning. Nettoexporten, som under tidigare år givit ett starkt bidrag till BNP-tillväxten, har under året utvecklats svagare än väntat bland annat till följd av Asienkrisen. Tillväxten i BNP beräknas ha blivit knappt 3 procent 1998.

Privat konsumtion har sedan andra halvåret 1996 visat en uppåtgående trend och ökningen 1998 beräknas ha uppgått till

2,7 procent. I huvudsak berodde uppgången på ökad efterfrågan på varaktiga varor men även vissa typer av tjänster som underhållning och nöje, restaurang, teletjänster och utlandsresor ökade. Det är flera faktorer som bidrar till att förklara konsumtionsuppgången; hushållens förmögenhet, framtidsförväntningar och inkomstutveckling har alla utvecklats positivt under 1998. Stockholmsbörsen föll visserligen kraftigt under hösten men återhämtade sig relativt snabbt.

Diagram 5. Tillväxten och dess sammansättning, procent (BNP) respektive procentenheter

Sammantaget steg börsen med 10,5 procent under året. Priserna på småhus har samtidigt ökat med 11,2 procent. Även nedgången i räntorna har bidragit till att stimulera konsumtionen.

Bruttoinvesteringarna har efter en tillfällig svacka under 1997 återhämtat sig. Ett högt kapacitetsutnyttjande har lett till en kraftig ökning av framför allt näringslivsinvesteringarna. Även de offentliga investeringarna har ökat efter flera år av nedgång. Den förbättrade konjunkturen har bidragit till att de offentliga finanserna förbättrats i snabb takt. En viss del av överskottet har gått till ökade utgifter, framför allt har bidragen till kommunerna ökat.

Utrikeshandeln har under senare år ökat kraftigt. Exporten av varor och tjänster motsvarar för närvarande cirka 45 procent av BNP medan importen motsvarar närmare 40 procent. Asienkrisen och den svagare ekonomiska utvecklingen i omvärlden har inneburit att tillväxten i varu- och tjänsteexporten beräknas ha fallit från 12,8 procent 1997 till 5,1 procent 1998. På grund av stark inhemsk efterfrågan bedöms importen ha stigit med 8,9 procent 1998. Nettoexporten väntas därmed ha givit ett negativt bidrag till BNP-tillväxten under 1998.

Den högre aktiviteten i ekonomin har medfört att efterfrågan på arbetskraft ökade under 1998. Antalet sysselsatta ökade med 57 000 personer varav 38 000 sysselsattes i den privata tjänstesektorn. Sysselsättningsfallet i den offentliga sektorn upphörde under året och antalet sysselsatta ökade med 15 000 personer. Den öppna arbetslösheten föll med 1,5 procentenheter jämfört med 1997 och var i december 5,5 procent. Nedgången i arbetslösheten förklaras till största delen av den goda sysselsättningsutvecklingen.

Tillväxten i penningmängden M_0 , mätt som allmänhetens innehav av sedlar och

mynt, var 5,1 procent 1998. Penningmängden M_3 , där även allmänhetens inlåning i bank samt bankcertifikat ingår, ökade med 2,1 procent. En bidragande orsak till den lägre ökningstakten för M_3 var en minskning i hushållsinlåningen under december 1998. Den sammanlagda kreditgivningen från banker och bostadsinstitut till hushållen ökade med 5,8 procent på årsbasis.

FÖRSVAGAD INTERNATIONELL KONJUNKTURBILD

Den finansiella krisen på tillväxtmarknaderna i Asien intensifierades under året och drabbade även Ryssland och delar av Latinamerika. Det innebar att den sammantagna BNP-tillväxten i världen dämpades mer än vad som förutsågs för ett år sedan. Tillväxten i världsekonomin beräknas ha sjunkit från 4,0 procent 1997 till 2,0 procent 1998. Krisen medförde också ökad osäkerhet på de finansiella marknaderna runt om i världen som yttrade sig i tvära kast i aktiekurserna.

Asienkrisen har bidragit till att signaler om en konjunkturavmattning blivit något mer tydliga i USA under 1998, även om den inhemska efterfrågan har utvecklats väl. Den privata konsumtionen beräknas ha ökat med 4,7 procent och bruttoinvesteringarna med 8,9 procent.

Förväntningar om försämrade tillväxtmöjligheter under de närmaste åren föranledde den amerikanska centralbanken under hösten att i tre steg sänka styrräntan med sammanlagt 0,75 procentenheter till 4,75 procent. De försämrade tillväxtutsikterna berodde både på finansiell oro som begränsade förväntningarna för den inhemska efterfrågan och minskade exportmöjligheter. Mer än hälften av USA:s exportmarknad utgörs av regioner där efterfrågan förväntas utvecklas mycket ogynnsamt 1999 (Japan, Latinamerika och Kanada).

Tillväxten inom euroområdet har varit god under 1998, även om Asienkrisen och dess vidare konsekvenser dämpat konjunkturuppgången. Den inhemska privata konsumtionen och investeringarna har utvecklats speciellt väl jämfört med 1997.

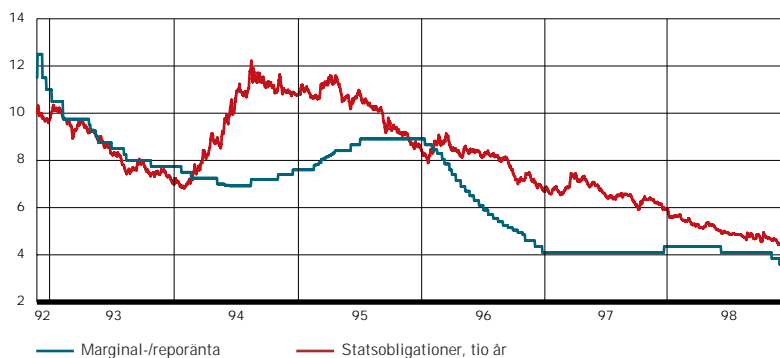
Inflationstakten, mätt med HIKP, föll under sommaren i Frankrike och Tyskland till den lägsta inom euroområdet med 0,6 respektive 0,7 procent. De högsta inflationstalen hade Irland och Italien med 3,0 respektive 2,2 procent. I genomsnitt har inflationen inom euroområdet varit drygt 1 procent, vilket är väl i linje med ECB:s mål för inflationsutvecklingen. ECB annonserade i oktober att det primära målet för penningpolitiken är prisstabilitet definierat som en årlig ökning av priserna i euroområdet mätt med HIKP på högst 2,0 procent. Detta mål skall uppnås på medelfristig sikt.

Till följd av EMU-starten den 1 januari 1999 har styrräntorna inom euroområdet konvergerat under de senaste åren. Differensen i styrräntor mellan flera länder var ändå förhållandevis stora fortfarande i början av 1998. Till exempel var styrräntan i Irland 6,75 procent och i Italien 5,50 procent medan den i Tyskland och Frankrike var 3,30 procent. Trots en viss konvergens under året bestod i stort sett differenserna ända till i början av december. I en gemensam aktion sänkte då eurorådets centralbanker sina styrräntor till 3,0 procent (med undantag av Italien som sänkte till 3,50 procent). Den gemensamma aktionen innebar en lättnad av penningpolitiken som skall ses mot bakgrund av den finansiella krisen i världsekonomin som bland annat förväntas medföra en starkt minskad exporttillväxt från euroområdet.

Den japanska ekonomin har fortsatt att utvecklas svagt och visar få tecken på att komma ur sin långvariga svacka. Ett posi-

Diagram 6. Räntor, procent

tivt tecken är dock att bättre förutsättningar skapats för att lösa bankkrisen i och med att lagen om det japanska bankstödet antagits. Den inhemska efterfrågan har varit fortsatt svag under året, framför allt till följd av minskade investeringar men också på grund av att privat konsumtion har minskat. Till detta kommer att exporten till Asien fallit kraftigt när efterfrågan sviktat i framförallt Sydostasien. Det kraftiga fallet i industriproduktionen som inträffade under första halvåret 1998 har dock bromsats. Men utvecklingen av industriproduktionen är fortfarande kraftigt negativ och förväntas bli -7,0 procent 1998.

Den finansiella krisen i Sydostasien som uppenbarades under våren 1997 har under 1998 utvecklats till en djup recession med fallande produktion i samtliga ursprungliga krisländer (Indonesien, Sydkorea och Thailand). En effekt av krisen har varit att bytesbalansen förbättrats kraftigt i regionen. Omsvängningen har skett genom att importen fallit kraftigt samtidigt som exporten har stagnerat. Den svaga exportutvecklingen beror på inhemska finansiella problem och en svag efterfrågan från länder i regionen. Tillväxten i Kina, Indien och Taiwan är dock fortfarande stark och det har medfört att BNP i Asien (exklusive Japan) inte beräknas minska utan endast stagnera under 1998.

I Latinamerika har den finansiella krisen framför allt påverkat Brasilien. BNP förväntas under 1998 ha ökat med mindre än 1 procent och prognoser för 1999 pekar på en recession med följdverkningar i övriga Latinamerika. Mot denna bakgrund slöts i december 1998 ett avtal om ett stödpaket samordnat av Internationella valutafonden, IMF, på drygt 41 miljarder dollar. I paketet ingår även en åtstramning av finanspolitiken. Situationen i Ryssland förvärrades under året delvis till följd av den

finansiella krisen. BNP förväntas sjunka med hela 6 procent.

REPORÄNTAN SÄNKTES FYRA GÅNGER UNDER 1998

I den inflationsrapport som presenterades i december 1997 bedömde Riksbanken att inflationen på ett till två års sikt skulle överstiga inflationsmålet på 2 procent. Utgångspunkten för den bedömningen var att ekonomin skulle nå fullt kapacitetsutnyttjande i slutet av 1999 och att lönerna skulle öka med 4 procent per år 1998-1999. Detta föranledde en höjning av reporäntan den 11 december 1997 med 0,25 procentenheter till 4,35 procent. Beslutet trädde i kraft den 17 december. I rapporten konstaterade dock Riksbanken att inflationsbilden inte var entydig. Den begynnande Asienkrisen skulle kunna leda till en kraftigare försvagning av den internationella konjunkturen och därmed lägre inflationsutsikter.

I mars 1998 framstod inflationsutsikterna som mer dämpade än i huvudscenariot i den föregående inflationsrapporten. En av orsakerna var att Asienkrisen nu bedömdes bli mer utdragen och allvarlig. En annan orsak var att olje- och råvarupriserna fallit kraftigt samt att de löneavtal som slutits under vintern indikerade något lägre ökningstakt än tidigare förutsetts, i storleksordningen 3,5-4 procent per år under 1998-2000. Den inhemska konjunkturbilden var emellertid i stora drag oförändrad och ekonomin som helhet väntades nå fullt kapacitetsutnyttjande någon gång under 2000. I inflationsrapportens huvudscenario förutsågs att inflationen marginellt skulle överskrida målet på ett till två års sikt. Detta talade för en viss skärpning av penningpolitiken. Samtidigt gick det dock inte att utesluta att Asienkrisen kunde förvärras ytterligare. Riksbanken lämnade därför reporäntan oförändrad tills vidare.

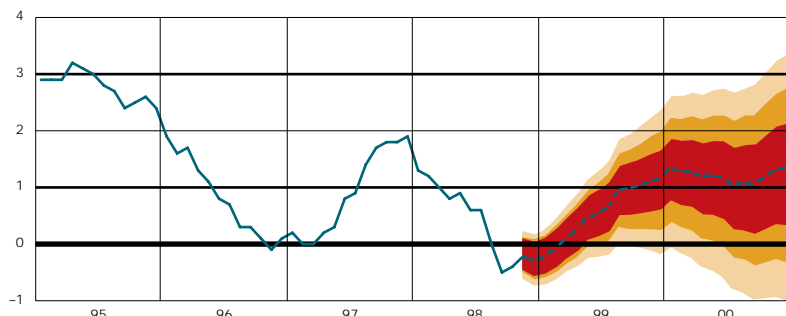
Prisutvecklingen under senvåren var därefter mer dämpad än vad Riksbanken väntat. Speciellt var prisutvecklingen på varor som importerats eller utsätts för importkonkurrens svag. Detta berodde dels på att olje- och råvarupriserna fortsatte att minska, dels på att den svaga tillväxten i Asien nu börjat sprida sig till andra delar av världsekonomin. Samtidigt ledde de låga inflationsförväntningarna till en fortsatt återhållsamhet i de löneavtal som slöts under våren. Riksbankens konjunktursyn var i stort sett oförändrad, dock indikerade den starka produktivtetsutvecklingen att det skulle finnas en viss överkapacitet även på två års sikt. Sammantaget framstod därför inflationsutsikterna som mer dämpade än tidigare. I huvudscenariot i Riksbankens inflationsrapport som publicerades i juni bedömdes inflationen på ett till två års sikt bli lägre än målet på 2 procent. Osäkerhetsbedömningen, som förelåg med en risk för en betydande internationell konjunkturnedgång, understödde bilden av en mer dämpad inflationsutveckling. Mot denna bakgrund beslutade Riksbanken den 4 juni att sänka reporäntan med 0,25 procentenheter till 4,10 procent. Beslutet trädde i kraft den 10 juni.

I inflationsrapporten som publicerades i september bedömde Riksbanken att inflationen på ett till två års sikt skulle bli något lägre än målet. Vid slutet av prognosperioden förväntades dock inflationen bli ungefär 2 procent och därmed överensstämma med målet. Det var framför allt två motvarandra verkande faktorer som Riksbanken ansåg skulle bli avgörande för inflationsutsikterna och penningpolitikens fortsatta utläggning. Å ena sidan kunde den internationella konjunkturen utvecklas svagare än vad som förutsattes i huvudscenariot, vilket skulle leda till lägre inflation. Å andra sidan hade osäkerheten kring kronkursen

Diagram 7. Nominell effektiv växelkurs (TCW-vägd), index: 18 november 1992=100

Diagram 8. KPI med osäkerhetsintervall, årlig procentuell förändring

Anm. Osäkerhetsintervallen visar det intervall inom vilket inflationen med 50, 75 och 90 procent sannolikhet bedöms hamna.

förstärkts under sommaren och en mer varaktigt svag krona skulle kunna leda till ett ökat inflationstryck. Till bilden hörde också att den finansiella oron i världen och i Sverige gjorde den framtida utvecklingen ytterst svårbedömd. Riksbanken avstod därför från att ändra reporäntan.

Under hösten tilltog turbulensen på de internationella finansiella marknaderna. Den finansiella krisen bidrog till att kronan snabbt deprecierade och nådde sin svagaste nivå på tre år. Med tanke på de ekonomiska grundförutsättningarna med god tillväxt, låg inflation och växande överskott i de offentliga finanserna föreföll den snabba och kraftiga kronförsvagningen dock omotiverad. För att understryka denna uppfattning intervenerade Riksbanken på valutamarknaden den 7 oktober och köpte kronor mot utländsk valuta.

Under förutsättning att inflationsmålet inte är i farozonen kan det vara motiverat för Riksbanken att verka för en stabil växelkursutveckling. Det primära för penningpolitikens uppläggning är hur inflationsutsikterna förhåller sig till målet och växelkursen är en av flera indikatorer som är av betydelse för Riksbankens inflationsbedömning. Samtidigt är växelkursen viktig för den realekonomiska utvecklingen. En

volatil växelkurs med tvära kast kan störa resursfördelningen i ekonomin.

Allt eftersom den internationella finansiella krisen förvärrades stod det klart att den kunde antas få större reala konsekvenser än tidigare förutsett. Framför allt bidrog betalningsinställelsen i Ryssland i augusti till detta, men också kollapsen för den amerikanska hedgefonden Long Term Capital Management. Ny statistik från IMF och OECD föranledde ytterligare nedjusteringar av tillväxt- och inflationsprognoserna för OECD-området. De effekter detta i sin tur skulle kunna få på svensk tillväxt och inflation bedömdes motverka den stimulerande effekten av kronförsvagningen. Mot bakgrund av detta beslutade Riksbanken den 3 november att sänka reporäntan från 4,10 procent till 3,85 procent. Sänkningen av reporäntan följdes av ett beslut den 12 november att sänka in- och utlåningsräntorna i räntekorridoren med 0,5 procentenheter. De nya in- och utlåningsräntorna sattes till 3,25 respektive 4,75 procent. Beslutet trädde i kraft den 18 november.

När räntekorridoren sänktes hade också Riksbankens inflationsbedömning tagit fastare former. Den samlade bedömningen pekade på att inflationen med viss marginal

skulle underskrida inflationsmålet på ett till två års sikt. Riksbanken beslutade därför att sänka reporäntan den 24 november med ytterligare 0,25 procentenheter till 3,60 procent.

I inflationsrapporten som publicerades i december framstod tillväxtutsikterna som något sämre än i den föregående inflationsrapporten. Även de internationella konjunkturutsikterna framstod som mer dämpade. Riksbanken bedömde att den lägre tillväxten skulle medföra att det kommer att finnas ledig kapacitet i ekonomin på ett till två års sikt. Riksbankens tidigare räntesänkningar och kronförsvagningen bedömdes delvis motverka effekterna av detta. Den sammantagna bedömningen var dock att den underliggande inflationen skulle komma att underskrida målet och att temporära effekter skulle komma att dämpa inflationen ytterligare. KPI bedömdes uppgå till 1,2 procent i slutet av 1999 och 1,4 procent i slutet av 2000. Mot denna bakgrund beslutades att sänka reporäntan den 15 december med 0,20 procentenheter till 3,40 procent.

Osäkerheten i inflationsbedömningen

Den konjunktur- och inflationsbedömning som redovisas i inflationsrapporterna är av olika orsaker förenad med osäkerhet. För att belysa denna osäkerhet publicerar Riksbanken sedan december 1997 ett osäkerhetsintervall för inflationsbedömningen. Från och med den inflationsrapport som publicerades i juni 1998 beräknades osäkerhetsintervallen, liksom sannolikhetsfördelningen för den samlade inflationsbedömningen, på ett nytt sätt. Avsikten med förändringen var att förtydliga den osäkerhet som finns i prognosen och huruvida risken för prognosfel är större uppåt eller nedåt. Diagram 8 visar den grafiska utformningen av osäkerhetsintervallen och representerar situationen i början på december 1998.

Själva beräkningen av osäkerhetsintervallen är delvis subjektiv men baseras även på historiska samband. Subjektiva bedömningar görs på två egenskaper hos prognosfördelningen: om det finns skäl att vara mer eller mindre osäker än vanligt, och om risken för prognosfel är symmetrisk eller om det finns en obalans mellan risken uppåt eller nedåt. Intervallen illustrerar det faktum att inflationsbedömningar är genuint osäkra. Det finns osäkerhet både om vilka störningar som ekonomin utsätts för och själva transmissionsmekanismen.

Under våren blir det premiär för Riksbankens dataspel – rymdspelet Stargold – på Internet (www.riksbank.se). Spelet är i första hand avsett för skolungdomar och avsikten är att sprida kunskap om Riksbankens mål – prisstabilitet – och om penningpolitiken.
– Om du som spelare råkar i svårigheter kan du ta hjälp av roboten.

Stabiliteten är tillfredsställande

Den goda konkurrenskraften i svenska banker stärker stabiliteten och den sammantagna bedömningen i den senaste finansmarknadsrapporten var att det svenska finansiella systemet för närvarande är stabilt.

En av Riksbankens huvuduppgifter är att med riksbankslagens formulering "främja ett säkert och effektivt betalningsväsende". I Sverige används i allt väsentligt två typer av betalningsmedel: kontotillgodohavanden samt sedlar och mynt. Uppskattningsvis 90 à 95 procent av värdet av alla de betalningar som görs i ekonomin baseras på tillgodohavanden på olika slag av inlåningskonton. Betalningssystemet är det system som gör det möjligt att genomföra betalningar via konton i stället för att enbart använda sedlar och mynt.

BETALNINGSSYSTEMET

Behovet av övervakning av betalningssystemet följer av att ett väl fungerande betalningssystem fungerar som smörjmedel för hela ekonomin. Det leder till lägre kostnader och mindre risker i produktionen av varor och tjänster och främjar därigenom tillväxt och sysselsättning. På motsvarande sätt kan en störning i betalningssystemets

funktioner få negativa konsekvenser för hela samhällsekonomin. Riksbanken redovisar sedan hösten 1997 halvårsvis sin bedömning av stabiliteten i det finansiella systemet i en rapport, finansmarknadsrapporten.

Riksbankens arbete med att övervaka den finansiella stabiliteten är uppdelat i två områden. Detta hänger samman med att betalningssystemet kan sägas bestå av två delar: infrastruktur och finansiella företag.

Infrastrukturen är de tekniska och administrativa system som gör det möjligt att genomföra transaktioner mellan finansiella företag och övriga aktörer i ekonomin, samt även mellan finansiella företag. Till infrastrukturen räknas också de system, som gör det möjligt att ingå och genomföra affärer med finansiella tillgångar. Infrastrukturen omfattar marknadsplatser där finansiella tillgångar handlas, clearingsystem där betalningsuppdrag sammanställs, samt avvecklingsystem där ägande- och panträtter avseende finansiella tillgångar registreras och slutgiltigt överförs.

Normalt är det enbart *vissa finansiella företag* som har tillträde till betalningssystemets infrastruktur och därmed behöver privatpersoner och företag vända sig till dessa när de ska använda sig av systemet. Bankerna

är de centrala företagen i betalningssystemet och det är därmed bankerna, och i synnerhet de fyra stora bankkoncernerna, som står i fokus för Riksbankens analys av det finansiella systemet. Systemkriser kan utlösas om en bank av något skäl inte kan fullgöra sina betalningsåligganden och finansiella problem spridas genom betalningssystemet. Det är risken för detta som Riksbanken behöver analysera och försöka motverka.

BANKERNA

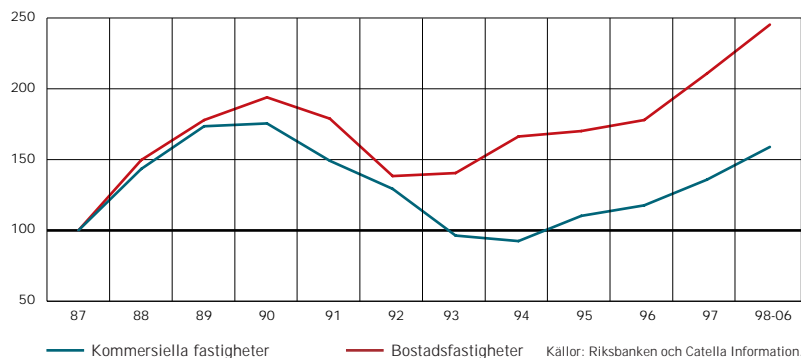
Analysramen

En viktig del i Riksbankens övervakning av stabiliteten i betalningssystemet är att löpande följa och utvärdera riskerna i banksektorn. Denna analys är uppdelad i *marknadsanalys* och *riskanalys*.

Marknadsanalysen är inriktad på konkurrenskraften i banksektorn. Utgångspunkten är att ett konkurrenskraftigt banksystem med tillfredsställande lönsamhet är en av grunderna för ett finansiellt system. Svag intjäningsförmåga i bankerna riskerar att leda till ökat risktagande, som i sin tur kan leda till betydande förluster och ökad risk för betalningsinställelser. En viktig beståndsdel av marknadsanalysen är kostnadsutvecklingen i banksektorn. Marknadsanalysen diskuterades i den *första finansmarknadsrapporten* som utkom i november 1997.

Riskanalysen tar sikte på de finansiella risker som bankerna tar i sin verksamhet. Den *andra finansmarknadsrapporten*, som utkom i maj 1998, innehöll en genomgång av de risker som banker utsätts för i sin verksamhet. Särskild uppmärksamhet gavs åt *kreditrisk* i bankernas utlåning till hushåll och företag, eftersom dessa historiskt har visat sig kunna vara betydande. Huvudsyftet med analysen var att visa sambandet mellan kreditrisken i bankerna och den makroekonomiska utvecklingen. Analysen av kreditriskerna visade att stabilitetsläget i

Diagram 1. Priser på kommersiella och bostadsfastigheter i storstadsområdena, index: 1987=100

banksektorn var tillfredsställande. Tecken på att det skulle föreligga risk för mer omfattande kreditförluster i samband med den uppåtgående konjunkturen har inte kunnat konstateras. Det är ofta i samband med konjunkturuppgångar som riskerna i bankernas kreditportföljer byggs upp. I rapporten uppmärksammades emellertid den snabba ökningen i fastighetspriserna, som ägt rum främst i storstadsregionerna. I rapporten gjordes även en bedömning av utvecklingen av betalningsförmågan hos olika kategorier av låntagare.

I den tredje finansmarknadsrapporten, som presenterades i november 1998, fokuserades på motparts- och avvecklingsrisker som uppstår i samband med transaktioner mellan finansiella företag. Utgångspunkten är frågan om vad som händer om en motpart i en affär på finansmarknaden inte kan prestera i enlighet med sina åtaganden. Detta kan ge upphov till olika slag av förluster för den andra parten beroende på vilken typ av affär och i vilket skede av affären som problemet aktualiseras. Transaktionerna mellan finansiella företag utgör i praktiken kopplingen mellan bankerna och betalningssystemet. Genom analysen av motparts- och avvecklingsrisker kopplas således de två huvuddelarna i Riksbankens analys av det finansiella systemets stabilitet samman.

I rapporten konstaterades att bankerna har stora exponeringar i form av motparts- och avvecklingsrisk. Detta är särskilt tydligt på den svenska bankmarknaden som kännetecknas av ett fåtal stora banker. Detta förstärker risken för spridningseffekter i det finansiella systemet om en bank får betydande problem. Andra beståndsdelar i riskanalysen är likviditetsrisk och marknadsrisk.

Stabiliteten i den svenska banksektorn

I den senaste finansmarknadsrapporten

konstaterades att det finns vissa tecken på att riskerna som är förknippade med bankernas utlåning är på väg att byggas upp, i första hand genom fastighetssektorns utveckling. Dock kan denna utveckling till stor del förklaras av ekonomiska faktorer, som exempelvis fallande räntor.

Den internationella oron på finansmarknaderna ökar osäkerheten avseende bedömningar av stabiliteten i det finansiella systemet. Betalningsinställelser i större internationellt verksamma banker är ett sätt genom vilket problemen skulle kunna sprida sig till svenska banker. Svenska bankers direkta exponeringar mot problemländer är förhållandevis små och de svenska bankerna ser för närvarande starka ut i en internationell jämförelse. Detta bidrar till att de kan komma att klara en internationell turbulens bättre än andra länders banker. Utvecklingen av lönsamheten ser tillfredsställande ut, även om den internationella oron kan leda till något lägre resultat. Den goda konkurrenskraften i svenska banker stärker stabiliteten och den samantagna bedömningen i den senaste finansmarknadsrapporten var att det svenska finansiella systemet för närvarande är stabilt.

BETALNINGSSYSTEMETS INFRASTRUKTUR

Allmän analys och övervakning

Riksbankens arbete med betalningssystemets infrastruktur syftar till att verka för minskade systemriskerna och ökad effektivitet i systemet. RIX-systemet är ett system för stora betalningar och sådana medför stora riskexponeringar. Därför är det ur stabilitetssynpunkt viktigt att Riksbankens analys i allt väsentligt är inriktad på de stora betalningarna. Dessa medför också ett behov av att följa utvecklingen för de system som hanterar värdepapper och som, utöver det faktum att de hanterar mycket stora belopp, är av väsentlig betydelse för en fungerande värdepappersmarknad och därmed för Riksbankens andra huvuduppgift – penningpolitiken. De aktuella svenska värdepapperssystemen är OM Gruppens, OM, och Värdepapperscentralens, VPC, system, där stora värden hanteras och där likvid-utvecklingen sker via RIX-systemet. Bristerna i denna typ av system kan få betydande negativa effekter på den finansiella marknaden.

RIX-systemet

Under de senaste två åren har ett förändringsarbete skett inom RIX-systemet, dels

Diagram 2. Avkastningen på det egna kapitalet före skatt i banksystem i olika länder, procent

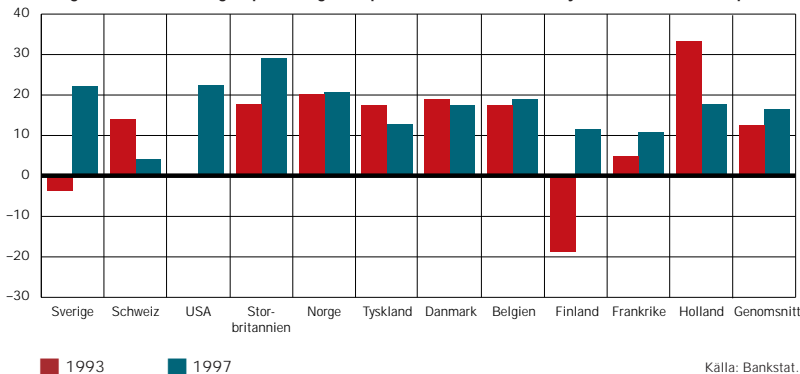
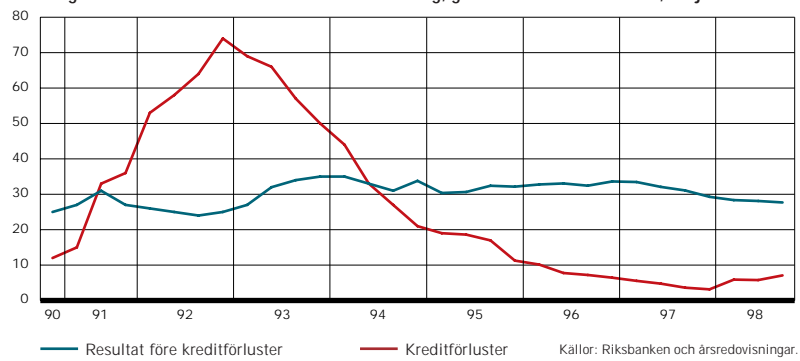

Diagram 3. Bankkoncernernas resultatutveckling, glidande tolvmånaderstal, miljarder kronor

<p>med syfte att förbättra stabiliteten och effektiviteten, dels som ett led i anpassningen till EMU.</p> <p>En ny kommunikationsmetod, meddelandehantering genom Swift-kommunikation², har successivt införts sedan juni 1997 och används sedan september 1998 för alla betalningar som deltagarna initierar i RIX-systemet. Deltagarna i RIX-systemet ges därmed möjlighet att integrera sina egna system med RIX-systemet, vilket medför möjlighet för en deltagare att processa en större volym betalningar. Det gemensamma betalningssystemet mellan EU:s centralbanker, Target³, är baserat på Swift-kommunikation.</p> <p>Under 1998 har även marknadsvärdering införts av de värdepapper som bankerna pantsätter som säkerhet för sin upplåning i Riksbanken. Tidigare kunde panter belånas till 97 procent av det nominella värdet, men sedan april 1998 sker en marknadsvärdering av panter. Säkerhetens värde justeras sedan med ett visst avdrag, <i>haircut</i>, på 2 procent. En annan förändring är att det inte längre är möjligt att använda papper, som är emitterade av ett närstående institut, för pantsättning i RIX-systemet (i praktiken att en bank som deltar i RIX-systemet inte kan pantsätta värdepapper som emitterats av det egna bostadsinstitutet).</p> <p><i>Target-systemet</i></p> <p>Även om Sverige inte deltar i EMU från starten så ingår Riksbanken i det gemensamma betalningssystemet Target. Detta system används i första hand för avveckling av de penningpolitiska transaktionerna för EMU, men även bankerna ges möjlighet att avveckla betalningar inom hela EU-området på ett snabbt och säkert sätt. Target avvecklar endast betalningar i euro. Riksbanken har under 1998 färdigställt ett parallellt system till RIX-systemet, E-RIX,</p>	<p>som fungerar som Riksbankens del av infrastrukturen för Target. Systemet startade den 4 januari 1999.</p> <p>Deltagarna har separata avvecklingskonton i euro hos Riksbanken från vilket betalningar i euro kan sändas och tas emot, både inom landet och gränsöverskridande. Under hösten 1998 blev det även klart att centralbanker i EU-länder utanför EMU har möjlighet att mot säkerhet i värdepapper erbjuda sina respektive banker intradagslikviditet i euro, som för Sveriges del är begränsad till en miljard euro. Det är möjligt att använda svenska statspapper och bostadsobligationer som säkerheter för intradagsupplåning i euro. Under 1998 har även rutiner för gränsöverskridande pantsättning av värdepapper utarbetats. Detta innebär att en bank kan erhålla kredit hos ett lands centralbank mot säkerhet som pantsätts via ett annat lands centralbank.</p> <p><i>Värdepappersavveckling</i></p> <p>VPC och värdepapperscentralerna i Danmark och Norge har under 1998 fört inledande diskussioner om att skapa ett framtida gemensamt clearing- och avvecklings-system för de tre ländernas värdepappersmarknader. Eftersom värdepapperssystemen avvecklar likviditet av sina affärer i centralbankerna har Riksbanken varit involverad i detta samarbete. Under året har arbete också bedrivits tillsammans med VPC i syfte att förbättra likvidavvecklingen i samband med VPC:s avveckling av värdepappersaffärer.</p> <p>Under första halvåret 1998 genomfördes i den Europeiska centralbankens regi en utvärdering av de värdepappersavvecklingsystem som idag finns inom EU. Utvärderingen gjordes mot bakgrund av de normer som ställts upp i syfte att minska de risker som centralbankerna kan exponeras för både vid penningpolitisk och betalnings-</p>	<p>systemrelaterad utlåning till bankerna. VPC var ett av de två system som godkändes utan särskilda reservationer eller kommentarer.</p> <p><i>Marknaden för massbetalningar</i></p> <p>Riksbanken har även en viss, mer begränsad, övervakningsroll inom massbetalningsområdet: hushållens och företagens betalningar. Under 1998 har en kartläggning av specifika effektivitets- och stabilitetsaspekter inom området genomförts. Ett liknande internationellt arbete pågår inom centralbankssamarbetet i G₁₀. Avsikten är att identifiera de områden som är intressanta ur ett centralbanksperspektiv, definiera centralbankens roll inom massbetalningarna samt hur detta ansvar ska hanteras i det dagliga arbetet.</p> <p>Som en del i arbetet har en studie genomförts i syfte att kartlägga de faktorer som kan leda till motsättningar mellan marknadsaktörerna beträffande tillträdesvillkor – till exempel i form av prissättning – till viktiga infrastrukturella system inom betalningsväsendet och som kan ha negativa konsekvenser från effektivitetsperspektivet. Liknande motsättningar kan uppstå i samband med lanseringen av nya betalningssystem och fördröja innovationsutvecklingen.</p> <p>En av slutsatserna av arbetet var att Riksbanken har en roll vad gäller främjandet av samarbete mellan marknadsaktörerna beträffande infrastruktur för betalningar och beträffande teknologiska innovationer.</p>

1. OM:s system för registrering av derivatkontrakt som är noterade på OM Gruppens börser respektive VPC:s system för räntebärande värdepapper och aktier noterade på Stockholms Fondbörs.
2. SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) är en bankägd organisation som driver ett världsomspännande nätverk för utbyte av finansiella meddelanden.
3. Trans-European Automated Real Time Gross Settlement Express Transfer System.

Monetärt samarbete i IMF, G10 och EU

Ett centralt tema i de internationella ekonomiska samarbetsorganisationerna under året har varit att analysera den finansiella krisen och att hitta verktyg att hantera den.

ARBETET INOM INTERNATIONELLA VALUTAFONDEN, IMF

Internationella valutafonden, IMF, är en organisation för internationellt monetärt samarbete. Fonden granskar fortlöpande medlemsstaternas ekonomiska utveckling och ger vid behov temporär finansiering till medlemsstater som drabbats av betalningsbalansproblem. De länder som erhåller sådan finansiering träffar en överenskomst med IMF om ekonomiska reformer för att komma till rätta med eventuella fundamentala obalanser i ekonomin.

Sverige utgör tillsammans med de övriga nordiska länderna och de baltiska staterna en valkrets i IMF:s exekutivstyrelse och representeras i denna av en nordisk-baltisk exekutivdirektör¹. Sveriges synpunkter på de ärenden som går till beslut i exekutivstyrelsen utarbetas av Riksbanken i samarbete med Finansdepartementet. Riksbanken deltar också, vid sidan av Finansdepartementet, i IMF:s interimskommittés möten samt vid IMF:s årsmöten.

Arbetet inom IMF var under 1998 främst inriktat på att stävja den internationella finansiella kris, som startade i Asien under andra halvåret 1997. Under 1998 spreds krisen till Ryssland och Brasilien.

Under året pågick också ratificeringen av höjningen av medlemsländernas kvoter och av den ändring av IMF-stadgan som ska möjliggöra en särskild tilldelning av särskilda dragningsrätter, SDR².

Ljusning i Sydkorea

Den bilaterala långivning, *second line of defence*, till Sydkorea som Sverige och andra industrinationer gav klartecken till 1997 ak-

tualiserades inte under 1998.³ Under året har ekonomin i landet förbättrats i flera avseenden. Tillväxten är dock fortfarande negativ och fortsatta reformer krävs bland annat i bank- och företagssektorn.

Krisen i Ryssland

I Asienkrisens efterdyningar ökade under våren trycket på de finansiella marknaderna i Ryssland. Ett mycket stort kapitalutflöde satte press uppåt på räntenivån och omfattande interventioner krävdes för att försvara rubeln. Under maj inleddes förhandlingar med IMF om ett nytt ekonomisk-politiskt paket med förstärkt finansiellt stöd från IMF för att fylla på valutareserven och stärka förtroendet för rubeln.

Den 20 juli godkände IMF:s exekutivstyrelse ett ekonomisk-politiskt reformprogram för Ryssland i kombination med finansiell assistans om 11,2 miljarder USD. IMF:s eget resursläge var dock ansträngt och lånearrangemanget *General Arrangements to Borrow, GAB*, en särskild kreditlina som ger IMF möjligheten att vid extraordinärt finansieringsbehov låna ytterligare resurser, aktiverades för att finansiera 8,5 miljarder USD av det nya fondprogrammet. Riksbanken bidrar, som deltagare i GAB, med en andel på 200 miljoner USD. När IMF:s exekutivstyrelse godkände lånearrangemanget utbetalades 4,8 miljarder USD. Ytterligare utbetalningar inom ramen för IMF-lånet var planerade till september och december 1998, men har skjutits på framtiden till följd av att Ryssland inte vidtagit de åtgärder som överenskommit i det ekonomisk-politiska reformprogrammet.

Krisen i Brasilien

Under hösten spred sig krisen till Brasilien som drabbades av stora kapitalutflöden. I december slöts ett avtal med IMF om ett ekonomisk-politiskt reformprogram. Som stöd

för detta sattes ett finansieringspaket på totalt cirka 41,5 miljarder USD samman. Lånepaketet finansierades via tre kanaler: 18 miljarder USD från IMF, 9 miljarder USD från multilaterala utvecklingsbanker och 14,5 miljarder USD i form av BIS-utlåning⁴.

Av IMF-medlen finansieras drygt 12 miljarder USD via ett särskilt lånearrangemang, NAB (se nedan). Riksbanken bidrar, som NAB-deltagare, med 350 miljoner USD.

Utlåningen från BIS garanteras av centralbankerna i de 21 industriländer (bland annat G10) som deltar. För Sveriges del uppgår garantin till 300 miljoner USD. Eftersom en sådan garanti faller utanför Riksbankens ordinarie verksamhet har Riksbanken begärt statsgaranti för denna del av insatsen. Regeringen har för avsikt att föreslå riksdagen att en sådan garanti utfärdas.

Höjning av insatskapitalet i IMF

Mot bakgrund av en långsiktigt ökande efterfrågan på IMF:s resurser fattades ett principbeslut 1997 om att höja insatskapitalet i IMF, de så kallade kvoterna. Detta beslut bekräftades 1998. Därefter återstod för respektive land att godkänna och betala in höjningen. Ratificeringsprocessen bland IMF:s medlemsländer har pågått under hela 1998. Sedan medlemsländer med mer än 85 procent av fondkapitalet accepterat ökningen trädde IMF:s kvotökning i kraft den 22 januari 1999.

Höjningen av insatskapitalet innebär att IMF:s finansiella kapitalbas förstärks

1. Posten som exekutivdirektör jämte ansvaret för koordineringen av arbetet roterar mellan de nordiska länderna.
2. SDR, är ett handelsvägt index av G5-ländernas valutor och innehas av centralbanker samt några multilaterala organisationer. SDR fungerar som ett komplement till ländernas valutareserver.
3. Se Förvaltningsberättelsen för 1997: Internationellt finansiellt samarbete/IMF.
4. Bank for International Settlements, Banken för internationell betalningsutjämning (Basel).

<p>från 1 645 miljarder SEK till 2 388 miljarder SEK. För svensk del innebär höjningen att Riksbankens insatskapital höjs från 18 miljarder SEK till 27 miljarder SEK. Höjningen godkändes av riksdagen den 25 november 1998 och ska inbetalas under våren 1999. Samtidigt ratificerade riksdagen den ändring i IMF-stadgan som möjliggör en särskild SDR-tilldelning till vissa länder.</p> <p><i>HIPC-initiativet</i></p> <p>Det så kallade HIPC-initiativet⁵, som startades av Världsbanken och IMF, förlängdes under 1998 för att gälla till och med 2000. Initiativet syftar till att ge skuldlättnad för de fattigaste och mest skuldsatta u-länderna, om dessa genomför ekonomiska reformer. Initiativet omfattar samtliga typer av kreditorer, alltså inte endast Världsbanken och IMF. Sju länder har fått principbeslut om skuldlättnad.⁶ Inte heller under 1998 nåddes någon enighet om hur IMF:s andel av denna lättnad ska finansieras.</p> <p>INTERNATIONELL FINANSIELL ARKITEKTUR</p> <p>I april 1998 träffades finansministrarna och centralbankscheferna i G7-länderna samt 15 tillväxtekonomier för att diskutera och nå en bred samsyn om möjligheterna att förstärka det internationella finansiella systemets funktion. Initiativet var ett komplement till de ansträngningar inom området som bland annat görs i IMF:s och Världsbankens regi och gruppen kom att kallas Willardgruppen. Vid mötet identifierades tre nyckelområden för närmare analys i tre arbetsgrupper: ökad transparens och redovisningsskyldighet, förstärkning av nationella finansiella system och hantering av internationella finansiella kriser.</p> <p>Arbetsgrupperna presenterade under året var sin rapport, som diskuterades av finansministrarna och centralbankscheferna</p>	<p>i samband med IMF:s och Världsbankens årsmöte under hösten. Till denna diskussion inbjöds också Sverige.</p> <p>ARBETET INOM G₁₀</p> <p>G₁₀⁷ utgör ett forum för internationellt ekonomiskt samarbete och etablerades i samband med överenskommelsen General Arrangements to Borrow, GAB. Samarbetet inom G₁₀ bedrivs både mellan medlemsländernas centralbanker och mellan centralbanker och finansministerier. Sedan hösten 1998 och ett år framåt är Sverige ordförandeland i G₁₀.</p> <p>I november 1998 kompletterades GAB med det nya lånearrangemanget <i>New Arrangements to Borrow</i>, NAB. I detta deltar G₁₀-länderna och 14 andra länder⁸. GAB uppgår till totalt cirka 24 miljarder USD, medan NAB omfattar 48 miljarder USD. Används både GAB och NAB samtidigt får dock det totala låneåtagandet inte överskrida 48 miljarder USD. Arrangemangens syfte är att komplettera IMF:s finansiering om det föreligger hot mot den internationella monetära stabiliteten. Fonden står kreditrisken gentemot det land som får IMF-lån med GAB- eller NAB-finansiering. Sveriges riksbank deltar i GAB med ett belopp på 540 miljoner USD och i NAB med 1,2 miljarder USD. Det totala åtagandet för Sverige under GAB och NAB kan dock inte överstiga 1,2 miljarder USD.</p> <p>G₁₀-arbetet inom ramen för de Baselbaserade kommittéerna <i>Euro Currency Standing Committee</i>, Baselkommittén för banktillsyn och Betalningssystemkommittén har bedrivits intensivt under 1998. Ett genomgående tema har varit att analysera den finansiella krisen och att hitta verktyg att hantera den.</p> <p>TEKNISK ASSISTANS</p> <p>Teknisk assistans syftar till att bygga upp kompetensen i institutionella funktioner i</p>	<p>transitionsländer (tidigare planekonomier) och i länder under utveckling. Riksbanken bidrar med att höja kompetensen hos andra centralbanker i typiska centralbanksfunktioner. Efterfrågan på teknisk assistans har även varit stor inom ramen för banktillsyn och bankkrishantering. Riksbanken brukar samarbeta med Finansinspektionen i sådana ärenden.</p> <p>Riksbankens deltagande i teknisk assistans har kommit att koncentreras till framför allt Ryssland och de baltiska staterna. Också från Sydostasien har, i samband med Asienkrisen, efterfrågan på teknisk assistans ökat.</p> <p>Riksbanken deltar, via olika internationella organisationer som koordinerar verksamheten, främst inom ramen för IMF/G₁₀-samarbetet och EU-TACIS⁹. Riksbanken har även givit bilateral assistans.</p> <p>EKONOMISKT SAMARBETE INOM EU</p> <p>Verksamheten i Europeiska monetära institutet, EMI, inriktades under våren 1998 främst på att slutföra förberedelserna för Europeiska centralbanken, ECB, och Europeiska centralbankssystemet, ECBS, som upprättades den 1 juni. I samband därmed avvecklades EMI. Riksbankschefen ingår i ECB:s allmänna råd och Riksbanken medverkar i delar av det arbete som bedrivs i de kommittéer som ECB-rådet inrättat.</p> <p>Riksbanken har även, vid sidan av Finansdepartementet, varit representerad i</p> <p>5. Heavily Indebted Poor Countries. 6. Bolivia, Burkina Faso, Elfenbenskusten, Guyana, Mali, Moçambique och Uganda. Bolivia och Uganda har hunnit så långt i anpassningen att skuldlättnaden genomförs. 7. I G₁₀ ingår elva länder: Belgien, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Schweiz, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA. 8. NAB-länderna är, förutom G₁₀-länderna, Australien, Danmark, Finland, Hongkong, Kuwait, Luxemburg, Malaysia, Norge, Saudiarabien, Singapore, Spanien, Sydkorea, Thailand och Österrike. 9. EU-finansierat projekt för Ryssland och Ukraina.</p>

<p>Monetära kommittén¹⁰ och i Ekonomisk-politiska kommittén. Riksbankschefen deltar vid Ekofinrådets informella möten, som äger rum två gånger om året. Riksbanken deltar även i EU-samarbetet genom sin representation i kommissionens rådgivande bankkommitté, BAC, och i kommittéer inom kommissionens statistikbyrå, Eurostat.</p> <p style="text-align: center;">ETABLERANDET AV EMU OCH ECB</p> <p>I maj bekräftade EU:s stats- och regeringschefer att elva länder uppfyllde kraven för att få delta i den ekonomiska och monetära unionen, EMU, från starten den 1 januari 1999. Danmark och Storbritannien hade dessförinnan förklarat att de inte avsåg att delta i valutaunionen från starten, i enlighet med de undantag som anges i protokoll till fördraget. Grekland uppfyllde inte alla konvergenskriterier. Vad gäller Sverige pekade stats- och regeringscheferna på att kronan inte uppfyllde fördragets växelkurskriterium och att riksbankslagstiftningen inte anpassats fullt ut för deltagande i EMU. I övrigt ansågs Sverige uppfylla konvergenskraven i fördraget.</p> <p>Stats- och regeringscheferna grundade sitt beslut på de konvergensrapporter som kommissionen och EMI presenterat i mars. I båda rapporterna konstaterades att Sverige inte i tid skulle hinna anta den nya riksbankslagsstiftningen. Enligt fördraget skulle nämligen lagstiftningen om centralbankernas oberoende ha trätt i kraft senast när ECBS upprättades. Vidare noterades att lagstiftningen inte nämner något om Riksbankens integrering i ECBS, trots att Sverige inte har något formellt undantag från deltagande i EMU. Lagstiftningen kritiserades även på ett par andra punkter.</p> <p>Kommissionen skrev i sin rapport att Sverige inte uppfyllt EMU:s växelkurskriterium och hänvisade till att kronan aldrig deltagit i Europeiska monetära systemets</p>	<p>växelkursmekanism och att kronan fluktuerat mot övriga ERM-valutor på ett sätt som återspeglade bland annat frånvaron av ett växelkursmål.</p> <p>I samband med stats- och regeringschefernas beslut om vilka de deltagande länderna i valutaunionen från starten av etapp tre skulle vara, fattade Ekofin-rådet beslut om att förannonsera att centralkurserna inom ERM ska gälla som bilaterala kursrelationer mellan de deltagande valutorna vid övergången. De oåterkalleliga kurser som ska gälla vid omräkning från varje deltagande valuta till euro vid starten av etapp tre fastställdes dock först den 31 december 1998. Alla växlingar mellan nationella valutor och euro samt mellan alla deltagande nationella valutor ska obligatoriskt ske till dessa kurser.</p> <p>ECB upprättades formellt den 1 juni 1998, efter det att stats- och regeringscheferna för de elva euroländerna utsett bankens sex direktionsledamöter. Till ordförande utsågs EMI-chefen Wim Duisenberg. Direktionen leder det dagliga arbetet i ECB, som från och med upprättandet av EMU den 1 januari 1999 ansvarar för utformningen av penningpolitiken i euroområdet.</p> <p style="text-align: center;">FÖRBEREDELSEARBETET</p> <p>Under våren 1998 förberedde EMI det rättsliga, organisatoriska och logistiska regelverk som är nödvändigt för att ECBS ska kunna fullgöra sina uppgifter. De formella besluten fattades dock först efter det att ECBS upprättats den 1 juni.</p> <p>Riksbankens verksamhet berörs till vissa delar av ECBS arbete, trots riksdagens beslut att Sverige inte ska delta i valutaunionen från start. ECB:s allmänna råd har bland annat att fullgöra EMI:s uppgift att övervaka samordningen av penningpolitiken inom EU så länge som vissa länder står utanför valutaunionen. Allmänna rådet ska granska förutsättningarna för de utan-</p>	<p>förstående ländernas möjligheter att gå med i EMU. Det innebär att rådet återkommande ska bedöma konvergensutvecklingen i dessa länder och övervaka växelkursmekanismen, ERM₂.</p> <p>Ett konkret exempel på samarbete mellan Riksbanken och centralbankerna i ECBS är att Riksbanken under 1998 med särskilda villkor anslutits till ECBS gemensamma system för eurobetalningar över gränserna, Target. Dessutom kommer Riksbanken att omfattas av harmoniserade regler för redovisning och rapportering av statistik. Ambitionen för Riksbankens interna arbete är att kunna gå med i valutaunionen senast ett år efter beslut om deltagande.</p> <p><i>Penningpolitiken i EMU:s tredje etapp</i></p> <p>Under hösten 1998 beslutade ECB-rådet att prisstabilitetsmålet för penningpolitiken inom euroområdet på medellång sikt ska vara en inflationstakt under 2 procent. Strategin för att nå detta baseras dels på ett referensvärde på 4,5 procent för penningmängdstillväxten, dels på ett antal ekonomiska och finansiella indikatorer på inflationstrycket.</p> <p>Räntestyrringen kommer huvudsakligen att ske genom öppna marknadsoperationer i form av veckovisa repotransaktioner. Dessa ska skötas av de nationella centralbankerna i enlighet med ECB:s beslut. ECB-rådet har också beslutat att motparterna i penningpolitiken ska åläggas kassakrav samt ha möjlighet till inlåning och utlåning på konton i de nationella centralbankerna.</p> <p>Alla penningpolitiska transaktioner i ECBS sker via betalningssystemet Target. All utlåning inom ECBS sker mot säkerhet. ECB-rådet fastställer vilka värdepapper som kan godtas som säkerhet. För betalningar mellan enskilda länder tillämpas ett särskilt</p> <p><small>10. Kommittén avlöstes 1999 av Ekonomiska och finansiella kommittén.</small></p>

<p>arrangemang mellan centralbankerna i dessa länder för förvaring av säkerheter för varandras räkning. Även centralbankerna utanför euroområdet omfattas av denna så kallade korrespondentcentralbanksmodell. Särskilda regler gäller emellertid vad avser fördelningen av risktagande som kan vara förknippat med innehav av säkerheter.</p> <p><i>Växelkurssamarbetet inom ERM2</i> I enlighet med Europeiska rådets resolution i Amsterdam i juni 1997 upprättades en ny växelkursmekanism när EMU startade. Resolutionen kompletterades under 1998 med ett avtal mellan centralbankerna om de operativa förfarandena för ERM2. När valutaunionen startade upphörde det tidigare växelkurssamarbetet inom det europeiska monetära systemet, EMS. I den nya växelkursmekanismen ERM2 har centralkurser mellan euron och respektive utanförstående lands valuta upprättats. Deltagande i ERM2 är frivilligt för länderna utanför valutaunionen. Vid det informella Ekofin-mötet i Wien i september enades de blivande EMU-ländernas finansministrar, ECB samt ministrarna och centralbankscheferna i Danmark och Grekland om att dessa båda länders valutor skulle delta i ERM2 när euron infördes. Samtidigt meddelades att den danska kronan får avvika från sin centralkurs med maximalt $\pm 2,25$ procent och den grekiska drakman med ± 15 procent.</p> <p>Riksbanken har undertecknat centralbanksavtalet om ERM2 utan att kronan bundits med en centralkurs till euron.</p> <p><i>Sedlar och mynt</i> I enlighet med Europeiska rådets beslut i Luxemburg i december 1997 ska sedlar och mynt i euro införas gemensamt i euroområdet den 1 januari 2002. Fram till dess ska sedlar och mynt i nationella valutaenheter kunna växlas mot varandra. ECB-rådet</p>	<p>har antagit särskilda riktlinjer för hur detta ska gå till i praktiken. Efter introduktionen av sedlar och mynt i euro kommer dessa att cirkulera parallellt med nationella sedlar och mynt i euroområdet under en övergångsperiod på som längst sex månader.</p> <p>ECB har behörighet att besluta om produktion och utgivning av sedlar. Mynten däremot förblir en nationell angelägenhet inom ramen för beslut av Ekofin-rådet om den tekniska utformningen och av ECB-rådet om den mängd som får sättas i omlopp. ECB har under 1998 fortsatt processen att förbereda de tekniska specifikationerna för sedlarna och samordning av produktionen så att sedlarna får ett enhetligt utseende. Ekofin-rådet har lagt fast den tekniska specifikationen av mynten, som kommer att ges en nationell baksida för varje deltagande land.</p> <p style="text-align: center;">SAMORDNING AV EUROFÖRBEREDELSE</p> <p>Starten av valutaunionen förutsatte förberedelser även inom den privata sektorn, inte minst inom finansiella institutioner. Detta arbete följdes i allt väsentligt av de nationella centralbankerna. ECB samordnade dock vissa övervakningsinsatser och hade också egna kontakter med företrädare för den finansiella sektorn.</p> <p><i>Regeringskansliets eurokoordinering</i> Samordningen av de praktiska euroförberedelserna i Sverige har sedan 1996 organiserats av Finansdepartementet. Under 1998 fortsatte arbetet med att se över förberedelserna i samhället och inventering av behovet av olika åtgärder inför EMU-starten och en eventuell svensk övergång till euron. Riksbanken ansvarar för euroförberedelserna i den finansiella sektorn.</p> <p>Under 1997 tillsatte regeringen en referensgrupp för de svenska euroförberedel-</p>	<p>serna. I gruppen, som leds av finansministern, ingår riksbankschefen vid sidan av ministrarna och företrädare för näringslivet och arbetsmarknadens parter. Under 1998 har gruppen arbetat med att övervaka hur det svenska förberedelsearbetet påverkas av att Sverige står utanför valutaunionen, att identifiera behov och problem i samband med ett eventuellt senare svenskt inträde samt att utveckla dialogen med de aktörer som påverkas av införandet av euron.</p> <p><i>Samråd och information med den finansiella sektorn, SIFS</i> Riksbanken har samarbetat med den finansiella sektorn i övergångsfrågor inom ramen för SIFS sedan 1996. SIFS består av en styrgrupp och fem undergrupper: penning- och valutapolitik, statistik, sedlar och mynt, betalningssystem samt juridik. Med utgångspunkt från att den svenska finansiella sektorn påverkas av euron i hög utsträckning, trots att Sverige inte deltar i EMU från starten, har styrgruppen under 1998 bland annat diskuterat den svenska finansiella sektorns beredskap för att kunna hantera euron efter valutaunionens införande.</p> <p>Frågor om ECBS penningpolitiska system, Riksbankens deltagande i Target, eurosedlar och euromynt samt harmonisering av statistiken i EU:s 15 länder har behandlats.</p> <p>Inom ramen för SIFS publicerades i januari 1998 en andra lägesrapport om euron i den svenska finansiella sektorn. Rapporten beskriver förberedelserna i Sverige och vad beslutet att stå utanför valutaunionen betyder för det fortsatta praktiska förberedelsearbetet i den finansiella sektorn. Vidare beskrivs hur de finansiella marknaderna kan komma att påverkas av EMU både i Europa och i Sverige samt de förändringar som sker inom den svenska finansiella sektorn trots att Sverige inte deltar i valutaunionen från starten.</p>

Den finansiella krisen slog till mot Brasilien under hösten 1998. I december slöt IMF och Brasilien ett avtal om ett ekonomisk-politiskt reformprogram för att komma till rätta med landets problem. Som stöd för detta sattes ett finansieringsprogram på cirka 41,5 miljarder USD samman. Paketet finansierades via tre kanaler: 9 miljarder USD från multilaterala utvecklingsbanker, 18 miljarder USD från IMF och 14,5 miljarder USD i form av BIS-utlåning. Riksbanken bidrog via de två sistnämnda.

Nytt utökat riksbanksfullmäktige

Från vänster Kenneth Kvist, Göran Hägglund (suppleant), Johan Gernandt, Stephan Tolstoy (suppleant), Peter Egardt, Ingegerd Troedsson, Britt Bohlin, Sven Hulterström, Jörgen Andersson, Susanne Eberstein, H-G Wessberg (suppleant), Kjell Nordström, Marianne Carlström (suppleant), Lars Granberg (suppleant) och Barbro Andersson (suppleant).

Elva fullmäktigeledamöter och lika många suppleanter tillträdde vid årsskiftet 1998/99 efter att en ny lagstiftning rörande Riksbanken beslutats av riksdagen.

Den 25 november 1998 beslutade riksdagen om ny lagstiftning rörande Riksbanken. I enlighet med övergångsbestämmelserna i denna valde riksdagen den 2 december elva fullmäktigeledamöter och lika många suppleanter. Dessa tillträdde som riksbanksfullmäktige den 1 januari 1999.

Till ordinarie ledamöter valdes Sven Hulterström, Johan Gernandt, Sinikka Bohlin, Jörgen Andersson, Kenneth Kvist, Mats Odell, Ingegerd Troedsson, Britt Bohlin, Peter Egardt, Kjell Nordström och Susanne Eberstein. Till suppleanter valdes Reynoldh Furustrand, Stephan Tolstoy, Carin Lundberg, Sven-Erik Österberg, Siv Holma, Göran Hägglund, Margaretha af

Ugglas, Marianne Carlström, Hans Gustaf Wessberg, Lars U. Granberg och Barbro Andersson Öhrn. Vid ett konstituerande fullmäktigesammanträde den 2 december utsågs Sven Hulterström till ordförande och Johan Gernandt till vice ordförande.

FULLMÄKTIGES UPPGIFTER

Fullmäktige väljer sex heltidsanställda ledamöter till Riksbankens direktion och utser ordförande i direktionen, som samtidigt ska vara chef för Riksbanken. Fullmäktige beslutar även om avskiljande av ledamöter i direktionen. Enligt regeringsformen får fullmäktige skilja en ledamot av direktionen från hans/hennes anställning om han/hon inte längre uppfyller de krav som ställs för att han/hon ska kunna utföra sina uppgifter eller om han/hon gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Fullmäktige beslutar också om direktionsledamöternas löne- och

övriga anställningsvillkor samt medgivande om kortare karenstid än ett år för avgående direktionsledamot.

Fullmäktige leder verksamheten vid revisionsenheten samt lämnar förslag till disposition av Riksbankens vinst till riksdagen och Riksdagens revisorer. Fullmäktige beslutar också om arbetsordningen i Riksbanken.

Fullmäktige får lämna remissyttranden inom sitt verksamhetsområde och väcka frågor om författningsändringar eller andra åtgärder från statens sida inom sitt ansvarsområde till riksdagen och regeringen.

FULLMÄKTIGE UNDER 1998

Fram till riksdagsvalet i september 1998 hade fullmäktige i Riksbanken följande ordinarie ledamöter: Kjell-Olof Feldt, ordförande, Bengt Westerberg, vice ordförande, Urban Bäckström, riksbankschef, Birgitta Johansson, Johan Gernandt, Bengt K.Å. Johansson, Berit Löfstedt och Ingegerd Troedsson. Suppleanter var Inge Carlsson, Sinikka Bohlin, Stephan Tolstoy, Lars Hedfors, Carin Lundberg, Peter Egardt, Agne Hansson samt vice riksbankscheferna Stefan Ingves och Lars Heikensten.

Den 20 oktober valde den nytillträdda riksdagen följande sju ledamöter i riksbanksfullmäktige: Kjell-Olof Feldt, Johan Gernandt, Bengt K.Å. Johansson, Berit Löfstedt, Kenneth Kvist, Mats Odell och Ingegerd Troedsson. Riksbankschefen Urban Bäckström kvarstod i enlighet med sin mandatperiod. Till suppleanter valdes Sinikka Bohlin, Stephan Tolstoy, Inge Carlsson, Lars Hedfors, Siv Holma, Göran Hägglund, Peter Egardt samt vice riksbankscheferna Stefan Ingves och Lars Heikensten. Vid ett konstituerande sammanträde den 21 oktober valde fullmäktige Kjell-Olof Feldt till ordförande och Johan Gernandt till vice ordförande.

Tydliga mandat

Direktionens och de enskilda direktionsmedlemmarnas ansvar och befogenheter har fastslagits, liksom ansvarsgränserna gentemot fullmäktige.

Sedan årsskiftet 1998/99 leder direktionen Riksbanken och beslutar i alla penningpolitiska frågor. Ledamöterna får inte söka eller ta emot instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter. Inför viktiga penningpolitiska beslut ska Riksbanken informera det statsråd som regeringen utser. Fullmäktiges ordförande samt vice ordförande får närvara vid direktionens sammanträden med yttranderätt men utan förslags- och rösträtt.

Direktionen fastställer Riksbankens budget och lämnar den till Finansutskottet, Riksdagens revisorer och riksbanksfullmäktige för kännedom. Direktionen avger också till dessa instanser redovisning för det föregående räkenskapsåret. Direktionen lämnar dessutom minst två gånger om året en skriftlig redogörelse till riksdagen om penningpolitiken.

1999 ÅRS DIREKTION

Den 17 december 1998 utsåg 1999 års fullmäktige de sex ledamöterna av Riksbankens direktion. Urban Bäckström utsågs till ordförande i direktionen och riksbankschef med en mandatperiod på sex år. Lars Heikensten utsågs till förste vice ordförande med en mandatperiod på fem år. Heikensten ansvarar för beredningen av penning- och valutapolitiken och har därutöver internationella uppdrag som ledamot av EU:s ekonomiska och finansiella kommitté och som riksbankschefens ställföreträdare i Internationella valutafonden, G10 och Europeiska centralbanken.

Eva Srejber utsågs till andre vice ordförande med en mandatperiod på fyra år. Srejber ansvarar för beredningen och sam-

Från vänster Villy Bergström, Eva Srejber, Lars Heikensten, Kerstin Hessius, Urban Bäckström och Lars Nyberg.

ordningen av internationella frågor och av den finansiella sektorns EMU-förberedelser samt för intern och extern information. Srejber är riksbankschefens ställföreträdare i Bank for International Settlements och har även uppdrag inom den Europeiska centralbanken. Villy Bergström, med en mandatperiod på tre år, ansvarar för forsknings- och statistikfrågor.

Kerstin Hessius, med en mandatperiod på två år, ansvarar för betalningsmedelsfrågor, intern revision och intern riskkontroll. Hessius ansvarar även för Riksbankens arbete med att samordna den finansiella sektorns förberedelser inför millennieskiftet. Lars Nyberg, med en mandatperiod på ett år, ansvarar för beredning av betalningssystemfrågor, Riksbankens bolag och remissfrågor. Nyberg har även internationella uppdrag med inriktning på tillsynsfrågor.

Funktioner med tydliga uppgifter och mål

Peter Lundkvist, Göran Zetterberg och Malin Andersson från ekonomiska avdelningen och Per Walter från penning- och valutapolitiska avdelningen har deltagit i arbetet med den senaste inflationsrapporten.

Stora externa omställningar och nya viktiga uppgifter har under året ökat arbetsbelastningen väsentligt i flera funktioner.

DIREKTIONS-AVDELNINGEN

Direktionsavdelningen är uppdelad i tre funktioner: en juristfunktion, en sakkunnigfunktion och en sekreterarfunktion. Dessutom är riksbanksledningen organisatoriskt inplacerad på direktionsavdelningen. Juristfunktionen ger juridisk service till bankledningen och avdelningar. Dessutom ger juristfunktionen tillsammans med sekreterarfunktionen kanslistöd till riksbanksledningen. Sakkunnigfunktionen ger expertrådgivning till bankledningen.

Under 1998 har juristerna medverkat i arbetet inom EMI/ECB med att utarbeta det regelverk som från och med den 1 januari 1999 gäller i det europeiska centralbankssystemet. De har också medverkat i

lagstiftningsarbetet med den ändrade riksbankslagen. Dessutom har en ny legal dokumentation för RIX-systemet tagits fram. Juristerna har också deltagit i arbetet med att förbereda anpassningen av Riksbankens verksamhet till den nya riksbankslagstiftningen.

Under 1999 kommer juristerna att delta i arbetet inom ECB med juridiska frågor som gäller uteländerna och i lagstiftningsarbetet på det nationella planet. De kommer också att utveckla de legala förutsättningarna för att använda säkerheter över nationsgränserna. Juristerna avser också att börja arbetet med uppföljning av efterlevnaden av interna och externa regelverk samt att lämna en rapport över legala risker i bankens finansiella verksamhet. En annan uppgift under 1999 är att se över den legala dokumentationen för det penningpolitiska styrsystemet.

Under 1998 tillhörde arkivfunktionen fortfarande direktionsavdelningen. Arkivfunktionen ansvarar för att en god myndighetsstandard upprätthålls vad avser arkivbildning samt ger intern och extern service till handläggare och forskare.

EKONOMISKA AVDELNINGEN

Ekonomiska avdelningens viktigaste uppgift är att bidra med penningpolitiskt beslutsunderlag till direktionen så att Riksbankens inflationsmål uppfylls. Eftersom penningpolitiken påverkar inflationen med en tidsfördröjning på ett till två år måste politiken styras av en prognos över inflationens framtida utveckling.

Enligt ekonomisk teori och praktiska erfarenheter påverkas inflationen i detta tidsperspektiv av fyra faktorer: den internationella inflationen, det inhemska efterfråge- och utbudsläget, kostnadschocker (som oljeprisförändringar och indirekta skatter) samt inflationsförväntningar. En fortlöpande analys av dessa fyra faktorer är därför en central del i avdelningens arbete. Huvuddelen av detta arbete publiceras i Riksbankens inflationsrapporter fyra gånger per år. Ambitionen är här att presentera analysen på ett enkelt och pedagogiskt sätt, för att göra penningpolitiken tydlig och för att stimulera till debatt.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivs för att förbättra prognosmetoderna och kunskapen om penningpolitikens effekter. Till stöd i detta arbete använder avdelningen flera större och mindre modeller, vilka kontinuerligt utvecklas. RIXMOD och NIGEM är benämningarna på de två större modeller som används.

Avdelningen företräder Riksbanken i flera av EU:s och ECB:s kommittéer och lägger därför ned mycket arbete på att förbereda svenska positioner i det europeiska samarbetet.

<p>Direktionsavdelningen Avdelningschef: Robert Sparve Antal anställda: 14</p> <p>Ekonomiska avdelningen Avdelningschef: Claes Berg Enheten för konjunkturanalys, enheten för internationell makroanalys, enheten för prisanalys och enheten för monetär analys Antal anställda: 33</p>	<p>Penning- och valutapolitiska avdelningen Avdelningschef: Richard Gröttheim Analysenheten, handlarenheten, investeringsenheten och sekretariat Antal anställda: 33</p> <p>Informationsavdelningen Avdelningschef: Michael Wallin Antal anställda: 12</p> <p>Internationella avdelningen Avdelningschef: Christina Nordh Berntsson Antal anställda: 12</p>	<p>Betalningssystemavdelningen Avdelningschef: Kai Barvell RIX-enheten, enheten för finansiella system, enheten för finansadministration samt enheten för analys och kontroll Antal anställda: 43</p> <p>Avdelningen för finansiell statistik Avdelningschef: Sigvard Ahlzen Enheten för bytesbalans, enheten för finansiell balans, enheten för metod och publicering samt enheten för finansmarknad Antal anställda: 43</p>	<p>Forskningsavdelningen Avdelningschef: Anders Vredin Antal anställda: 5</p> <p>Betalningsmedelsavdelningen Avdelningschef: Tom Dagne Central stab och teknikenheten elva kontor och åtta depåer (fyra drivs av posten och fyra av Securitas Värde AB) Antal anställda: 345</p> <p>Internrevisionsavdelningen Avdelningschef: Gunilla Werner Carlsson Antal anställda: 9</p>	<p>Personalavdelningen Avdelningschef: Ingemar Andréasson Antal anställda: 13</p> <p>Organisations- och förvaltningsavdelningen Avdelningschef: Agneta Ronström Antal anställda: 97</p> <p>IT-avdelningen Avdelningschef: Staffan Wallén Antal anställda: 61</p> <p>Planerings- och ekonomiavdelningen Avdelningschef: Lena Kvist Antal anställda: 10</p>
---	--	---	--	---

PENNING- OCH VALUTAPOLITISKA AVDELNINGEN

Penning- och valutapolitiska avdelningen ansvarar för att praktiskt genomföra de penningpolitiska beslut som fattats av direktionen. Handlarenheten utformar och genomför Riksbankens penningpolitiska repor så att reporäntan hamnar på den nivå som beslutats. Genom dagliga kontakter med både valuta- och räntemarknaderna får handlarna tillgång till information om marknadsutvecklingen.

Investeringsenheten förvaltar Riksbankens valutaserv; en portfölj på drygt 100 miljarder kronor som i huvudsak är placerade i utländska statspapper och guld. Målet med förvaltningen är, förutom att ge en god avkastning som överförs till statskassan, att ge värdefull information om utvecklingen på de internationella obligationsmarknaderna.

Analysenheten analyserar information om utvecklingen på de svenska och internationella finansiella marknaderna. Analyserna är i huvudsak inriktade på marknadernas reaktioner på den förda penningpolitiken samt förväntningar på den framtida penningpolitiken. De utgör därför en viktig del av underlaget för de penningpolitiska besluten.

1998 har kännetecknats av stora förändringar på de finansiella marknaderna, främst förberedelserna inför den nya europeiska valutan, euron. För både handlar- och investeringsenheterna har detta inneburit förändringar i de datorsystem som används. Samtidigt som datorsystemen sågs över som en förberedelse för starten av EMU började avdelningen arbetet med att se till att alla datorsystem blir certifierade för 2000. Ytterligare testning av systemen för år 2000-problematiken kommer att ske under våren 1999.

Förändrade marknader och nya former av värdepapper ger nya möjligheter

till fördjupade analyser och nya analysområden för analysenheten men innebär också potentiellt nya placeringsalternativ.

INFORMATIONSAVDELNINGEN

Informationsavdelningen har till uppgift att samordna den externa och interna informationen. Mycket av samordningsarbetet under 1998 syftade till att öka kunskapen hos svenska folket om att Riksbankens mål är att upprätthålla ett fast penningvärde och varför detta är eftersträvt. Riksbankens medarbetare föreläste på universitet, högskolor och bildningsförbund runt om i landet. Sammanlagt besöktes runt 30 olika utbildningsplatser. Informationsavdelningen arrangerade ett antal seminarier, kurser och studiedagar för gymnasielärare och journalister. Riksbanken tog dessutom emot tusentals gymnasieelever och andra intresserade besökare.

Informationscentralen på avdelningen besvarar eller vidareförmedlar hundratals samtal i månaden från media, aktörer på finansmarknaderna och allmänheten. Det är viktigt att Riksbanken är tillgänglig och ger snabb och korrekt information. Med hjälp av olika mätningar följer informationsavdelningen regelbundet upp hur media och svenska folket uppfattar Riksbanken och penningpolitiken.

Informationen på Riksbankens hemsida på Internet (www.riksbank.se) utökades i betydande grad och antalet besökare på hemsidan ökade från knappt 8 000 per månad i januari 1998 till drygt 19 000 i december. I samband med att Riksbankens inflationsrapporter presenteras hålls regelmässigt presskonferenser. Höstens två presskonferenser kunde även ses på Riksbankens hemsida på Internet.

INTERNATIONELLA AVDELNINGEN

Internationella avdelningen har till uppgift

att samordna bankens deltagande i det internationella samarbetet. Avdelningen bistår även direktionen i dess internationella kontakter och medverkar i internationella möten med ledamöter av direktionen och förbereder sådana möten.

Vad gäller EU-frågor bereder internationella avdelningen särskilt frågor kring ekonomisk-politiskt samarbete inför behandlingen i Ekonomiska och finansiella kommittén och dess ställföreträdargrupp. Avdelningen bereder även ärenden inför direktionens medverkan i möten i ECB och bevakar fortloppande de kommittéer där Riksbanken är företräd.

Avdelningen svarar för sekretariatsfunktionen för Riksbankens samråd och informationsutbyte med den svenska finansiella sektorn beträffande anpassningar till EU:s valutaunion.

Avdelningen svarar också för Riksbankens förbindelser med Internationella valutafonden. Ställningstagandena till ärenden i fondens exekutivstyrelse samordnas dels med Finansdepartementet, dels med övriga länder i den valkrets där Sverige ingår.

Även vad gäller samarbetet mellan finansdepartement och centralbanker kring internationella frågor inom G10 svarar internationella avdelningen för samordning och beredning. Därutöver bereder avdelningen vissa bilaterala läneärenden.

Ett centralt organ för denna samordning är den internationella beredningsgruppen. Den leds av en av de vice riksbankscheferna och övriga avdelningar som berörs av omfattande internationellt arbete deltar. Internationella avdelningen är sekretariat för beredningsgruppen.

BETALNINGSSYSTEMAVDELNINGEN RIX-enheten utvecklar, driver och övervakar Riksbankens system för avveckling av betalningar – RIX-systemet. Vid årsskiftet

Mats Wallinder från betalningssystemavdelningen och Håkan Nyholm och Gent Jansson från direktionsavdelningen har producerat publikationen *Regelverk för betalningsavveckling i RIX*.

1998/99 sattes det nya avvecklingssystemet för betalningar i euro, ERIX, i produktion. Det är nu möjligt för banker som deltar i RIX-systemet att i realtid kunna göra respektive ta emot betalningar i euro från andra banker inom den europeiska unionen. Svenska banker har därigenom fått möjlighet att ta del av den nya betalningssystemstruktur som byggts upp i Europa.

Enheten för finansadministration handlägger Riksbankens penning- och valutapolitiska transaktioner och hanterar de säkerheter som bankerna måste lämna för att erhålla kredit i kronor respektive euro. Under 1998 har mycket arbete lagts ner på tester och förberedelser inför eurons inträde. Under 1999 fortsätter förberedelserna för ett eventuellt svenskt deltagande i ERM₂ och EMU, liksom arbetet med att säkerställa systemen inför 2000.

Analys- och kontrollenhetens verksamhet har under 1998 i hög grad påverkats av en ökad fokusering på riskhantering i Riksbanken. En ny riskpolicy för valuta-reservförvaltningen har tagits fram. Genom daglig uppföljning av riskerna har kvaliteten i kontrollen och uppföljningen av de olika risktyperna förbättrats. En riskgrupp, med övergripande ansvar för löpande riskstyrning och kontroll, har också bildats under året.

Enheten för finansiella system har under 1998 fortsatt att utveckla analysramen för övervakningen av stabiliteten i det finansiella systemet. Två finansmarknadsrapporter har presenterats. Dessa fokuserar dels på kreditriskerna i banksektorn, dels på de motparts- och avvecklingsrisker som uppstår i samband med transaktioner mellan finansiella företag. Enheten deltar även i det internationella samarbetet, främst

inom ramen för G10-samarbetet och det europeiska centralbankssystemet.

AVDELNINGEN FÖR FINANSIELL STATISTIK

Avdelningen för finansiell statistik framställer, presenterar och förklarar statistik över betalningsbalansen och finansmarknaden. Statistiken utgör bland annat ett underlag för Riksbankens penning- och valutapolitiska bedömningar samt i översynen av det finansiella systemet. Statistiken är också underlag för allmänhetens behov av ekonomisk analys.

Under 1998 har arbetet med att anpassa statistiken till EMU-kraven fortsatt. Anpassningen innebär definitions- och metodförändringar och kraftigt utökade rapporteringskrav för finansiella- och ickefinansiella företag. Riksbanken rapporterar nu månadsvis statistik till ECB.

Internationell statistiksamordning har också pågått i andra sammanhang. Rapporteringen av bankstatistik till BIS har förändrats och utökats under 1998, inte minst för att bättre kunna analysera risker för finanskriser. Ett viktigt delområde som tillkommit är statistik över finansiella derivat. På betalningsbalansområdet har en överenskommelse ingåtts mellan EU:s statistikorgan Eurostat och Riksbanken/Statistiska centralbyrån om löpande leverans av statistik. Sverige har anslutit sig till den särskilda statistikstandard, SDDS, som initierats och fastställts av IMF. Riksbanken har påtagit sig rollen som nationell koordinator och sköter kontakterna med IMF.

Riksbanken har under 1998 deltagit i två globala undersökningar. På initiativ av BIS har en undersökning gjorts av omsättningen på den svenska valuta- och derivatmarknaden. På uppdrag av IMF har en kartläggning av gränsöverskridande värdepappersinnehav genomförts.

Statistikanpassningen fortsätter under 1999. De EMU-krav som återstår är för finansmarknaden ränte- och flödesstatistik och för betalningsbalansen en länderfördelad statistik. Dessutom kommer en mer detaljerad statistik över Sveriges tillgångar och skulder mot utlandet att presenteras.

För att effektivisera och vidareutveckla verksamheten håller ett program för kompetensutveckling på att utformas. Ett annat projekt fokuserar på kvalitetsfrågor och ska ta fram en gemensam kvalitetspolicy. Inför 2000 pågår ett omfattande arbete med att säkra IT-systemen och viktiga kringrutiner.

Avdelningens statistik och rapporter publiceras på Riksbankens hemsida på Internet (www.riksbank.se).

FORSKNINGSAVDELNINGEN

Forskningsavdelningens huvuduppgift är att bedriva god forskning med relevans för Riksbankens verksamhet. En bedömning av riksbanksforskningens kvalitet sker, på samma sätt som inom all forskning, i samband med att andra forskare granskar huruvida rapporterna förtjänar att publiceras i vetenskapliga tidskrifter. En förutsättning för detta är ett livligt utbyte med forskare både i den akademiska världen och i centralbanksvärlden. Riksbanken har under året gästats av en lång rad forskare från båda läger. Bankens forskare har i sin tur besökt andra centralbanker och vetenskapliga konferenser i syfte att stämma av den egna forskningens relevans och kvalitet. Detta kan emellertid inte ske enbart genom externa kontakter. Minst lika viktig är den dagliga kontakten med övriga avdelningar på Riksbanken. Flera av avdelningens forskningsprojekt initieras eller bedrivs antingen i samarbete eller i samråd med andra avdelningar på banken. Forskarna försöker också stödja analysen på övriga avdelningar genom rådgivning och genom att delta i

Johannes Rosenberg och Birgitta Lundin från informationsavdelningen arbetade tillsammans med Per-Olof Arevik och Mats Nilsson från betalningsmedelsavdelningen med sedelindragningskampanjen.

bankens policygrupper.

Forskningsavdelningen inrättades så sent som 1997 och därför har arbetet hittills i hög grad präglats av att formulera och prioritera arbetsuppgifter, finna former för deras utförande, samt etablera en roll för avdelningen på banken. Under 1999 rekryterar avdelningen ytterligare två forskare. Nya forskningsprojekt och samarbete över avdelningarna ska initieras och fördjupas. Tre prioriterade områden är bankers kreditrisker, empirisk analys av inflation och penningpolitikens effekter samt teoretisk analys av inflationsmålspolitik.

BETALNINGSMEDELSAVDELNINGEN
Betalningsmedelsavdelningen ansvarar för betalningsmedelsförsörjningen. Elva kontor och åtta depåer förser banker och post med sedlar och mynt till fastställd servicenivå.

Huvudparten av verksamheten är intäktsfinansierad. För närvarande pågår en uppdelning av avdelningen i två delar: en renodlad myndighet och ett särskilt bolag för den operativa fysiska kontanthandlingen.

Minnesmynt i valörerna 1 000 kronor och 200 kronor gavs ut i september 1998 med anledning av att 25 år förflutit sedan H M Konungen tillträdde som regent.

Inför indragningen vid årsskiftet 1998/99 av sju äldre sedeltyper genomförde avdelningen under hösten en informationskampanj. Inlösningstiden förlängdes sedermera till den 31 mars 1999. Dessutom genomfördes en provkampanj för utrona hur stor möjligheten var att få ut i cirkulation mynt som ligger hos allmänheten; det rör sig om betydande mängder mynt. Kampanjen gav en viss återcirkulation av mynt.

Betalningsmedelsavdelningen deltar i

det kommittéarbete inom den Europeiska centralbanken som berör den kommande utgivningen av eurosedlar. På samma sätt deltar banken inom kommissionen när det gäller myntfrågor. Samråd och avstämning av olika scenarier inför en eventuell eurointroduktion sker kontinuerligt med företrädare för svenska banker och handel.

Riksbankens planering inför millennieskiftet innefattar även ökad beredskap vad gäller tillförsel av kontanter. En åtgärd har varit att införa ett tillfälligt stopp för maku- lering av slitna sedlar.

REVISIONSAVDELNINGEN

Revisionsavdelningen har under 1998 ägnat sig åt att på bästa sätt uppfylla den av fullmäktige givna instruktionen att övervaka att redovisningen är rättvisande och i enlighet med god redovisningssed, att granska den interna kontrollen med särskild uppmärksamhet på att denna fungerar beträffande värden av Riksbankens värden samt att bevaka att Riksbanken upprätthåller en fullgod informationskvalitet och systemsäkerhet i bankens system.

Avdelningen har ägnat mycket tid åt kompetensutveckling inom metodområdet och har bland annat arbetat med en processanalys av Riksbankens verksamhet. Avdelningen deltar även i arbetet inom ECB:s kommitté för intern revision och utför granskningar av de system som är gemensamma för det europeiska centralbankssystemet.

Under 1999 kommer verksamheten att präglas av de förändringar i Riksbanksorganisationen som den nya lagstiftningen medför, både vad avser bankens verksamhet och samarbetet mellan internrevisionsavdelningen och fullmäktiges revisionsenhet.

PERSONALAVDELNINGEN

Personalavdelningens uppgift att verka för att utbildning, rekrytering, arbetsmiljöar-

bete och rehabiliteringsinsatser integreras i verksamheten har ytterligare accentuerats.

Under 1998 har satsningarna på IT-, språk- och kommunikationsutbildningar fortsatt och kompletterats med insatser på det ekonomiska området. I syfte att förbättra arbetsituation och arbetsklimat har stressprofilmätningar genomförts på ett par avdelningar. Ett projekt för att öka den interna rörligheten har startats och fortsätter under 1999.

Efter ett omfattande arbete med kravspecifikation och utvärdering av inkomna offerter tecknades kontrakt på upphandling av ett nytt PA-system i slutet av 1998. 1999 kommer mycket att präglas av implementeringen av systemet, som successivt kommer att tas i bruk från och med den 1 april.

ORGANISATIONS- OCH FÖRVALTNINGSAVDELNINGEN

Organisations- och förvaltningsavdelningen tillhandahåller lokaler, service och utrustning. Avdelningen stöder organisations- och administrativt utvecklings- och rationaliseringsarbete samt ansvarar för Riksbankens diarium, fastighetsfrågor, transport, bevakning och interna service samt från och med 1999 även Riksbankens arkiv.

Under 1998 har fortsatta ombyggnader skett på huvudkontoret i samband med arbetet med den nya säkerhetsanläggningen. Avdelningen ingick i översynen av det administrativa blocket och har till följd av denna genomfört en del organisatoriska förändringar och anpassningar av servicenivåerna.

IT-AVDELNINGEN

Under 1998 har verksamheten på IT-avdelningen inriktats på att förbereda och ändra datasystem inför starten av EMU. Dessutom har avdelningen i hög grad arbetat med att testa och anpassa system och tekniska miljöer inför det kommande mil-

lennieskiftet. Detta arbete engagerar i princip alla medarbetare på avdelningen liksom andra avdelningar och fortsätter under 1999 med oförminskad kraft. År 2000-projektet omfattar även tekniska system och installationer i banken, som normalt inte tillhör avdelningens ansvarsområde. En annan uppgift har varit att uppdatera PC-miljön och införa ett nytt operativsystem, NT. Dessutom pågår arbetet med att ersätta det nuvarande interna nätverket med ett nytt. Arbetet kommer att vara klart under första halvåret 1999.

Till detta kommer löpande drift av system och tekniska miljöer, vilket har medfört att belastningen på avdelningen under året har varit ovanligt stor. Den tekniska miljön tenderar att bli alltmer komplex. Resursförstärkning i form av konsultinsatser har därför använts i högre grad än under tidigare år.

PLANERINGS- OCH EKONOMIAVDELNINGEN

Avdelningens uppgifter är dels att ansvara för den samlade redovisningen i Riksbanken, dels att utveckla verksamhetsstyrning- och uppföljning inom banken.

Inom redovisningsområdet pågår ett förberedelsearbete för att anpassa Riksbankens redovisning till de principer och system som används för redovisningen i det gemensamma centralbankssystemet. Förändringar görs fortlöpande för att förbättra och effektivisera redovisningen. Under 1999 kommer bland annat en översyn att göras av fakturahanteringen.

Under de senaste åren har planerings- och uppföljningsprocessen utvecklats och förfinats. Som en del i den totala verksamhetsstyrningen har ett styrsystem baserat på metodiken kring balanserat styrkort börjat användas. Detta arbete kommer att intensifieras under innevarande år.

Sedan början av 1998 erbjuder Riksbanken universitet och högskolor föreläsningar av riksbanks-ekonomer – de så kallade riksbanksambassadörerna. Ett trettiotal "ambassadörer" har föreläst – från Luleå i norr till Lund i söder. Sammanlagt har mer än 5 000 studenter vid cirka 30 universitet och högskolor lyssnat till föreläsningarna. Ämnena under året har varit "Penningpolitik med inflationsmål" och "Penningpolitik i praktiken".

Här är det Peter Stenkula från direktionsavdelningen och Tomas Thyblad från penning- och valutapolitiska avdelningen som besöker Gotlands Högskola.

Stora insatser för att säkra millennieskiftet

Erik Gustavsson från organisations- och fastighetsförvaltningen, Anders Hellström, Vivianne Lamell och Kent Junestam från IT-avdelningen arbetar med år 2000-frågan.

Riksbankens egen år 2000-säkring är klar vid halvårsskiftet 1999. Riksbankens planering inför millennieskiftet innefattar även ökad beredskap vad gäller tillförseln av kontanter.

I den svenska finanssektorn har arbetet med att förebygga störningsrisker till följd av millennieskiftet pågått en längre tid. Finansinspektionen har på regeringens uppdrag nära följt detta arbete, formulerat krav på instituten och successivt avrapporterat hur omställningsarbetet fortskrider.

ÖVERGRIPANDE ANSVAR

Riksbankens ansvar för betalningsväsendet innebär att Riksbanken måste ta ett övergripande ansvar också för denna fråga gentemot banker och andra finansiella företag som har en roll att spela i detta sammanhang. Flertalet företag i finanssektorn

– liksom Riksbanken – närmar sig nu det skede då externa tester, det vill säga tester tillsammans med system utanför den egna organisationen, ska genomföras. Därmed kommer också bilden att bli tydligare när det gäller att bedöma det samlade finansiella systemets förmåga att hantera omställningsproblemen och de behov som kan finnas av initiativ och åtgärder av mer övergripande karaktär. Riksbanken har mot den bakgrunden samlat företrädare för finanssektorn och för berörda myndigheter som ska diskutera hanteringen av dessa frågor. Parallellt med detta kommer självfallet de enskilda institutens förberedelsearbete att fortsätta, liksom Finansinspektionens uppföljning av detta arbete.

INTERNT OMSTÄLLNINGSPROJEKT
Riksbanken bedriver även ett internt om-

ställningsarbete när det gäller de egna data-systemen samt vad beträffar sedel- och mynthanteringen. Redan 1997 genomförde Riksbanken en inventering av sina egna system. Under våren 1998 inriktades arbetet på att analysera och korrigera felaktiga system samt kontakta leverantörer och begära in år 2000-status på deras produkter. Samtidigt pågick ett arbete med att bygga separata år 2000-datormiljöer för tester. Under hösten testades flera av de enskilda systemen. Även Riksbankens inbyggda system, som styrning av hissar och ventilationsanläggningar m.m., utvärderades under 1998. Specialdestinerade extra investeringar gjordes för att bland annat öka kapaciteten i testmiljön.

Enskilda tester avslutas tidigt under våren 1999 och testarbetet inriktas därefter på att verifiera att de centrala systemen på Riksbanken kan kommunicera med varandra. Samtidigt genomförs tester med externa parter som RIX-deltagarna, ECB och rapportörer av statistikuppgifter. Arbetet med att ersätta och därefter testa felaktiga komponenter i fastighetssystem och säkerhetssystem avslutas. Enligt tidplanen ska alla system vara testade och godkända till halvårsskiftet 1999. Även under 1999 måste extra investeringar göras i den tekniska miljön för att klara övergången till det nya årtusendet.

Varje avdelning tar fram reservplaner. Detta arbete ska vara avslutat i september 1999 och samtidigt höjs beredskapen. Under de mest kritiska månaderna kring millennieskiftet råder ändringsstopp vad avser komponenter, system, program och dylikt och beredskapen för att rätta eventuella felaktigheter är extra hög.

Riksbankens planering inför millennieskiftet innefattar även ökad beredskap vad gäller tillförseln av kontanter. En åtgärd har varit att införa tillfälligt stopp för makulering av slitna sedlar.

PSAB Pengar i Sverige AB och kontanthantering

Med bildandet av ett aktiebolag för att sköta distribution och lagerhållning av kontanter ändras även Riksbankens roll på området. Banken blir en renodlad myndighet med tre grundläggande funktioner: att ge ut sedlar och mynt, att ansvara för betalningsmedelsförsörjningen i Sverige och att utöva tillsyn över bolaget.

Riksbanken är i färd med att genomföra en av sina största organisationsförändringar någonsin. Den 17 december 1998 beslutade riksbanksfullmäktige att den fysiska kontanthantering, som Riksbanken bedriver, ska överföras till ett eget bolag. Till att börja med kommer bolaget att ägas av Riksbanken, men även andra ägare är tänkbara på sikt.

Förändringen är ett resultat av den översyn av kontanthantering som Riksbankens betalningsmedelsavdelning presenterade i mars 1998. Rapporten *Kontanter i samhället och kontanthantering år 2002* visar att det är fullt möjligt att reducera kostnaderna för kontanthantering i samhället och förändra centralbankens medverkan i kontanthantering till förmån för en mer renodlad tillsyns- och analysverksamhet.

PSAB

PENGAR I SVERIGE AB

Det nya bolaget heter *PSAB Pengar i Sverige AB*. Bolagets uppgift blir att, på uppdrag av Riksbanken, bland annat sköta distribution och lagerhållning av kontanter samt äkt-hetskontroll. Dessutom blir det möjligt för bolaget att konkurrera på marknaden för övriga betalnings- och kontanthanteringstjänster.

Att se till att kontanter finns tillgängliga runt om i landet är en praktisk hantering med många likheter med verksamhet i privata företag. Det finns samordningsvinster med andra tjänster på kontantmarknaden än de som Riksbanken ser som sin

uppgift att erbjuda. Genom att flytta verksamheten till ett bolag med ett uttalat lönsamhetsmål kan verksamheten effektiviseras och bli mer inriktad på affärsutveckling. De möjligheter till effektivisering som finns bör leda till att kostnaderna för kontanthantering minskar både i Riksbanken och den privata sektorn och i slutändan resulterar i samhällsekonomisk vinst.

ÄNDRAD ROLL FÖR RIKSBANKEN

Riksbankens roll på området förändras till en renodlad myndighet med tre grundläggande funktioner: att ge ut sedlar och mynt, att ansvara för betalningsmedelsförsörjningen i Sverige och att utöva tillsyn över bolaget. Tillsynen avser dels att kontrollera att bolaget utför uppdraget från Riksbanken på ett tillfredsställande sätt, dels att bolaget som helhet bedriver en verksamhet som inte riskerar att komma i konflikt med Riksbankens övergripande mål vad gäller kontanthantering. En viktig fråga i detta sammanhang blir att se till att bolaget agerar konkurrensneutralt. Utöver tillsynen blir det nödvändigt att Riksbanken sköter beställningar av sedlar och mynt, makulering av sedlar och hantering av beredskapslager av kontanter. Riksbanken behöver också analysera övergripande betalningsmedelsfrågor.

Fullmäktiges beslut i december medför att ett aktiebolag bildas i början av 1999. Ett beslutsunderlag till direktionen ska tas fram för behandling under våren 1999 om en överlåtelse av verksamhet och tillgångar till aktiebolaget. Till samma tidpunkt ska myndighetsrollen preciseras när det gäller kontantförsörjningen i Sverige och de avtal som krävs för att reglera det nya bolagets verksamhet ska utformas. När bolaget är helt avskilt från Riksbanken bör ställning tas till en eventuell försäljning.

Distribution och lagerhållning av sedlar och mynt är några av de verksamheter det nya bolaget kommer att sköta.

Organisation i förändring

Maria Hammarström och Tobias Bööck lägger upp 1999 års utbildningsinsatser.

Riksbanken är en renodlad kunskapsorganisation och en kontinuerlig kompetensutveckling är av största betydelse för att ansvaret för verksamheten ska kunna axlas med framgång i en allt mer komplex verklighet.

År 1998 har för personalen varit ett år fyllt av förberedelser och arbete med hänsyn till de faktorer i omvärlden som påverkat och kommer att påverka Riksbankens verksamhet. Detta gäller såväl den nya lagstiftningen för Riksbanken, bildandet av ett nytt bolag för kontanthantering som de tekniska problemen vid millennieskiftet och utvecklingen i den finansiella sektorn men också större krav på aktsamhet om miljön. Omvärldsberoendet spelar allt större roll där EMU-anpassningen är ytterligare en viktig faktor. Dagens miljö ställer höga krav på kompetens, nytänkande och flexibilitet.

MEDARBETARNA

Vid utgången av 1998 var 754 personer an-

ställda på Riksbanken; 56 procent kvinnor och 44 procent män. Åldersstrukturen vid årsskiftet 1998/99 visade att andelen anställda som är mellan 51 och 60 år har ökat något medan andelen anställda mellan 41 och 50 år minskat något under året som gått. Under 1998 rekryterade Riksbanken 63 personer externt och 27 personer internt, vilket i båda fallen är en viss ökning jämfört med 1997. Av de 46 personer som slutade under 1998 har 34 slutat på egen begäran, 11 har gått i pension och en person har slutat på grund av arbetsbrist.

FILOSOFI OCH STRATEGI

Ledord för arbetet i Riksbanken är sedan ett par år: koncentration på huvuduppgifterna, flexibilitet och intern rörlighet, samarbete, ansvar och initiativ, öppenhet utåt och inåt, kompetens och lärande samt ledarskap och delegering.

Syftet är att skapa och upprätthålla ett arbetssätt och en kultur som gör att banken

på bästa sätt uppnår sina mål. Det betyder att kontinuerligt ompröva, utveckla och lära nytt. I en allt mer komplex omvärld har Riksbanken medvetet arbetat på att bygga en kompetent och trovärdig organisation. Medarbetarna tar ett allt större ansvar för verksamheten. En ny kultur etableras med kvalificerad kompetens i fokus. Kunskap, information och beslutsfattande är inte längre ledningens ensidiga ansvar. Den enskilda medarbetaren har tillgång till all relevant information och kan därmed utveckla helhetssyn, ansvarstagande och beslutsfattande. Medarbetarnas allt högre kvalifikationer kräver vidgade befogenheter om de nya kompetenserna ska användas på ett rationellt sätt. Det ställer nya och annorlunda krav på chefs- och ledarskapet i banken.

UTBILDNING PÅ ALLA PLAN

Riksbanken arbetar långsiktigt med chefs- och ledningsutveckling. Tillämpningen av en ny lär- och förändringsfilosofi har påbörjats med viktiga nyckelbegrepp som samarbete, öppenhet, att ständigt lära nytt samt att ta ansvar och initiativ. Totalt har 65 chefer och nyckelpersoner deltagit i detta utvecklingsprogram.

Riksbanken inledde för ett par år sedan också ett arbete för att utveckla den interna verksamhetsstyrningen. Den nya styrfilosofin stödjer Riksbankens utveckling mot en mer kunskapsintensiv organisation i syfte att säkerställa Riksbankens övergripande mål och strategier. Det innebär att man numera väger in ett antal olika dimensioner i styrningen av verksamheten. Ett av dessa är medarbetarna och humankapitalet.

Utbildning har genomförts inom en rad olika områden. Särskilt kan nämnas kursen *Modern Central Banking*. Syftet med den kursen är att ge Riksbankens ekonomer, som ofta är mycket specialiserade, ett helhetsperspektiv på hur centralbanker i allmänhet och

Riksbanken i synnerhet utvecklats över tiden och hur bankerna arbetar idag. Under 1998 har också kommunikation varit ett prioriterat utbildningsområde i syfte att understödja strävanden mot öppenhet såväl utåt som inåt. Kurser har genomförts i presentations-teknik, mötesteknik, projektledning och kulturella skillnader. Riksbanken har gjort betydande satsningar på att höja den språkliga kompetensen, främst i engelska. Under året har ca 70 personer deltagit i språkutbildningar.

För att stödja hanteringen av kompetensfrågorna i banken används kompetensanalys, en metod som kan synliggöra sambandet mellan kompetens och resultat. Av analysen framgår vilka resultat som efterfrågas och i vilken mån dessa blir tillgodosedda. Kompetensbehov kan därmed identifieras och kompetenshöjande insatser kan koncentreras till dessa områden. Utvecklingsarbete pågår också kring medarbetarsamtal, karriärutveckling och avgångsintervjuer.

UTBYTET MED ANDRA CENTRALBANKER

Under hösten 1998 inbjöd Riksbanken de europeiska centralbankerna till ett seminarium om lär- och förändringsfilosofi, *The Learning Organisation in a Central Bank*. Syftet var att utbyta erfarenheter och diskutera möjligheterna för centralbanker att fungera som lärande organisationer. Intresset för seminariet var stort och deltagarna kom från utbildnings-, organisations- och personalavdelningar från tolv centralbanker.

De nordiska centralbankerna har ett eget samarbete med ett särskilt stipendiatsprogram. Varje år tar de nordiska centralbankerna emot stipendiater från de övriga centralbankerna. Stipendiattiden är två veckor och stipendiaterna får möjlighet till vidareutveckling inom ett specifikt område eller tema. Temat i Sverige 1998 var information och IT.

MÅL FÖR

JÄMSTÄLLDHETEN

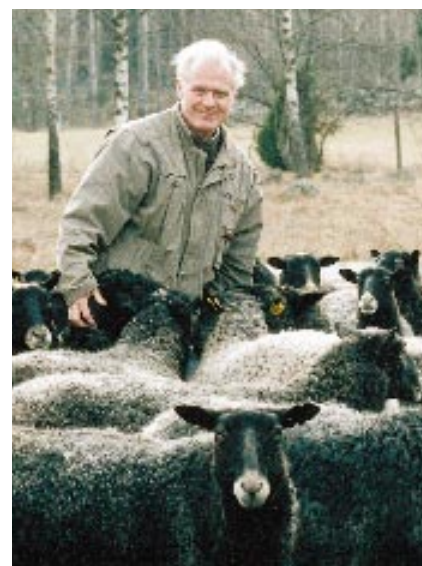
Riksbanken har också satt fokus på jämställdhetsarbetet dels genom att ge linjecheferna direkt ansvar för att utveckla en jämställd arbetsplats, dels genom att formulera konkreta mål för detta. Ett av målen är att Riksbanken 2001 ska ha 40 procent kvinnliga chefer. Idag är andelen kvinnliga chefer 25 procent.

MILJÖKRAV INFÖRS

Till grund för Riksbankens miljöarbete ligger den för några år sedan antagna miljöpolicyen. Inom ett etablerat miljöledningssystem har arbetet med att lokalisera och begränsa negativ miljöpåverkan från banken fortsatt. Som resultat av detta har Riksbanken infört miljökrav i upphandlingsrutiner, energieffektiviseringar har skett, avtal har tecknats med företag för elektronikåtervinning och den första miljöstationen på banken har installerats.

Kunskap om ekologiska samband och att alla, individer som organisationer, har en roll i strävan mot god miljö är innehållet i den under 1998 påbörjade kompetenshöjningen hos all personal. Anställda med uppgifter inom fastighetsförvaltning och inköp har i vissa fall dessutom fått särskild utbildning inom respektive fackområde. I varje organisation är hög kompetens inom miljöområdet nödvändigt för att nå framgång i miljöarbetet. Utbildning kommer därför även i fortsättningen att vara ett bestående inslag i bankens miljöarbete. En nyhet blir utbildning i att redovisa miljökonsekvenser i projekt och utredningar.

Samarbete och utbyte av erfarenheter inom miljöområdet har påbörjats med Österrikes centralbank. Detta har resulterat i att initiativ kommer att tas för ett utvidgat miljösamarbete med andra centralbanker inom EU.

Sedan några år tillbaka har Riksbanken en miljöchef – Claes-Göran Lundberg.

Kommentarer

KOMMENTAR TILL BALANSRÄKNINGEN

Balansräkningens totala omslutning ökade med 25 205 mkr under 1998. Nedan redogörs för väsentliga händelser som påverkat balansräkningen under 1998.

Riksbankens guldinnehav marknadsvärderas från och med 1998-12-31. Tidigare värderades guld till ett fixerat historiskt pris (se not 1). Marknadsvärderingen medförde att det bokförda värdet ökade med 12 686 mkr, vilket efter beslut av fullmäktige 1998-12-17 fördes direkt mot dispositionsfonden under eget kapital.

Kreditarrangemangen GAB och NAB utnyttjades under 1998 för att ge finansiell assistans till Ryssland respektive Brasilien. Riksbanken betalade ut belopp motsvarande 371 mkr inom GAB och 906 mkr inom NAB. Utlåningen sker till IMF som i sin tur lånar ut pengarna till Ryssland och Brasilien. Därmed står IMF kreditrisken gentemot dessa länder. Dessutom har IMF under 1998 utnyttjat drygt två miljarder kronor inom ramen för Sveriges insatskapital i IMF.

Riksbankens ecefördran på Europeiska centralbanken, ECB, reglerades vid årsskiftet till följd av att swapavtalet med ECB löpte ut. Syftet med swapavtalet var att skapa officiella ecu genom att Riksbanken tillsammans med EU:s övriga centralbanker överförde 20 procent av sina guld- och US-dollar tillgångar i utbyte mot fordringar i ecu.

Högre marknadsvärden och återinvesterade vinster har bidragit till ökningen av posten "Banker och utländska värdepapper". Övergång till affärsdagsredovisning medförde att posten ökade med 208 mkr. Motsvarande belopp redovisas som fondlikvidskuld under posten "Övriga utländska skulder".

Riksbankens lånelöfte till Sydkorea i

form av en andra försvarslinje *second line of defence* utnyttjades inte under 1998. I föregående års bokslut redovisas lånelöftet under posterna "Övriga utländska tillgångar" och "Övriga utländska skulder" med 2 461 mkr vardera. I detta bokslut redovisas lånelöftet i stället inom linjen (se not 32).

Statspapper motsvarande nominellt 20 000 mkr har avyttrats till Riksgäldskontoret för att anpassa den inhemska värdepappersportföljens storlek till den nuvarande penningpolitiska regimen.

Posten "Penningpolitiska repor" varierar med banksystemets behov av likviditet. Under 1998 har banksystemet haft likviditetsunderskott. Riksbanken har därför fortsatt banksystemet med likviditet genom de penningpolitiska reporna. Vid likviditetsöverskott emitterar Riksbanken riksbanks-certifikat för att dra in likviditet.

Riksbanken förvärvade en andel av kapitalet i Europeiska centralbanken vid dess bildande den 1 juni 1998. Vid bildandet av ECB lades Europeiska monetära institutet ned.

Belopp motsvarande erhallen likvid vid försäljning av guld, där Riksbanken samtidigt avtalat om att återköpa samma mängd guld, redovisas från och med 1998-12-31 under posten "Övriga utländska skulder" med 2 669 mkr. Året dessförinnan tillämpades nettoredovisning vilket innebar att posten "Banker och utländska värdepapper" reducerades med 660 mkr.

Posten "Utelöpande sedlar och mynt" varierar utifrån samhällets behov av denna typ av betalningsmedel. Normalt är den utelöpande sedelmängden störst vid årsskiftet, bland annat beroende på ökad omsättning i handeln.

Vinstdispositionen avseende 1997 års resultat beslutades av riksdagen enligt fullmäktiges förslag, vilket innebar att 9 300

mkr inlevererades till statsverket, 4 951 mkr överfördes till dispositionsfonden och resterande del av 1997 års resultat, 429 mkr, överfördes till resultatutjämningsfonden. Överföringen till resultatutjämningsfonden bokfördes redan i 1997 års balans- och resultaträkning.

KOMMENTAR TILL RESULTATRÄKNINGEN

Riksbankens resultat före bokslutsdispositioner uppgick 1998 till 21 863 mkr (14 680 mkr).

Både den utländska och inhemska rörelsens resultat har under 1998 gynnats av ökade marknadsvärden i Riksbankens värdepappersportföljer till följd av att marknadsräntorna fallit. Dessutom har den utländska rörelsens resultat gynnats av kronans försvagning gentemot de valutor Riksbankens tillgångar placerats i. Risktagandet i valutareservförvaltningen begränsas av limiter fastställda av fullmäktige som bland annat reglerar i vilka valutor och motparter tillgångarna får placeras (se avsnittet Finansiella risker i förvaltningsberättelsen).

Ränteintäkterna avseende utlåning till banker m.m. har ökat beroende på att banksystemet varit i behov av likviditet under hela 1998.

Förvaltningsintäkterna uppgick till 169 mkr, vilket var 18 mkr högre än budgeterat och förklaras till stor del av ökad aktieutdelning från Tumba Bruk och BIS.

Förvaltningskostnaderna uppgick till 661 mkr, vilket var 27 mkr högre än budgeterat. Budgetavvikelsen beror främst på att semesterlöneskuld och skuld för december månads sociala avgifter bokfördes per bokslutsdagen. Dessa poster av engångskaraktär var inte budgeterade.

Redovisningsprinciper

Riksbankens balans- och resultaträkning har upprättats enligt Lag om Sveriges riksbank med tillämpning av Bokföringsinstruktion för Riksbanken fastställd av fullmäktige i Riksbanken.

ÄNDRADE

REDOVISNINGSPRINCIPER

Guldinnehavet marknadsvärderas från och med 1998-12-31. Tidigare värderades guldinnehavet till ett fixerat historiskt pris.

Guldrepör, även kallade guldsvarpar, bruttoredo visas från och med 1998-12-31 (se avsnittet Redovisning av repör nedan). Tidigare nettoredo visades erhållen köpeskilling under posten "Banker och utländska värdepapper".

De tillgångar som använts som säkerhet vid repotransaktioner redovisas inom linjen.

Övergången till marknadsvärdering av guldinnehavet och bruttoredo visning av guldrepör innebär en anpassning till de regler som gäller för Eurosystemets¹ konsoliderade balansräkning och kan därmed betraktas som god redovisningssed i centralbankssammanhang.

Transaktioner på penning- och obligationsmarknaden redovisas på affärsdagen från och med 1998-12-31. Tidigare registrerades dessa transaktioner på affärsdagen men betraktades som förpliktelser utanför balansräkningen fram till likviddagen.

Dessutom redovisas från och med 1998-12-31 personalrelaterade poster såsom semesterlöneskuld, pensionsförpliktelser och skuld avseende sociala avgifter. Pensionsförpliktelserna redovisas inom linjen.

VÄRDERINGSPRINCIPER

Riksbankens tillgångar och skulder värderas till gällande marknadsvärden med undantag av anläggningstillgångarna. Värdepappersinnehavet värderas till marknadens

stängningskurs. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens köpkurs. I marknadsvärdet för räntebärande tillgångar och skulder ingår upplupen ränta.

Orealiserade vinster och förluster i valuta gottskrivs eller belastar rörelseresultatet netto under posten "Omräkning av valutakurser". I denna post ingår också värdering av eventuellt förekommande terminsposition.

Resultatposterna för ränteintäkter på Riksbankens värdepappersinnehav innefattar efter marknadsvärderingen avkastning i form av räntor samt realiserade och orealiserade kursvinster respektive kursförluster. Detta medverkar till att det redovisade resultatet kan variera påtagligt mellan bokslutstillfällena beroende på förändringar av det inhemska och internationella ränteläget.

REDOVISNING AV AFFÄRSHÄNDELSER

Affärshändelser redovisas per den tidpunkt då risker och rättigheter övergår mellan parterna. För transaktioner på penning- och obligationsmarknaden samt valutamarknaden innebär detta att affärsdagsredovisning tillämpas. Inlånings- och utlåningstransaktioner, inklusive transaktioner avseende så kallade äkta repör, redovisas på likviddag.

REDOVISNING AV REPÖR

Med repa avses ett avtal om försäljning av tillgångar såsom värdepapper och guld där säljaren samtidigt förbinder sig att återköpa motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

Dessa avtal redovisas som länetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepör redovisas fortsatt i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp motsvarande erhållen köpeskilling redovisas som skuld och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepör redovisas ej i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp motsvarande erlagd köpeskilling redovisas som en fordran.

Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

REDOVISNING AV MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Riksbankens materiella anläggningstillgångar är bokförda till anskaffningsvärde och skrivs av enligt plan. Nedskrivningar görs där värdeminskning bedömts varaktig. Avskrivningstiden på byggnader är 50 år och på övriga fastighetsanläggningar 5–15 år. Avskrivningstiden för inventarier är 3–7 år. Personalkostnader hänförliga till egenutvecklade IT-investeringar inräknas i vissa fall i anskaffningsvärdet för tillgången.

1. Eurosystemet består av de 12 centralbanker (inklusive ECB) som ingår i euroområdet.

Balansräkning

31 DECEMBER

Tillgångar, mkr	Not	1998	1997
Guld och utländska tillgångar			
Guld och valutareserv			
Guld	1	13 834	909
Fordringar på IMF	2	13 707	9 242
Ecu-fordran på ECB/EMI	3	-	10 598
Banker och utländska värdepapper	4	108 735	70 239
		136 276	90 988
Övriga utländska tillgångar	5	120	2 461
Inhemska tillgångar			
Statspapper och obligationer	6	32 842	53 088
Utlåning, banker	7	2 265	4 117
Penningpolitiska repo	8	41 581	36 216
Övriga inhemska tillgångar	9	203	1 124
		76 891	94 545
Anläggningstillgångar			
Anläggningstillgångar	10	1 087	1 175
Summa tillgångar		214 374	189 169
Skulder och eget kapital, mkr	Not	1998	1997
Utländska skulder			
Nettotilldelning av särskilda dragningsrätter i IMF	11	2 838	2 641
Övriga utländska skulder	12	4 100	3 983
		6 938	6 624
Inhemska skulder			
Inlåning, banker	13	1 679	1 961
Inlåning, övriga	14	-	7
Särskilda räkningar	15	15	34
Övriga inhemska skulder	16	341	3 864
		2 035	5 866
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	17	82 288	78 986
Mynt	18	3 980	3 809
		86 268	82 795
Resultatutjämningsfond och eget kapital			
Resultatutjämningsfond	19	47 422	47 422
Eget kapital	20	49 848	32 211
		97 270	79 633
Årets resultat		21 863	14 251
Summa skulder och eget kapital		214 374	189 169

Inom linjen förda poster, se not 32.

Resultaträkning

31 DECEMBER

Mkr	Not	1998	1997
Utländska rörelsen			
Ränteintäkter	21	7 229	7 919
Räntekostnader	22	-417	-458
Omräkning av valutakurser	23	9 685	3 786
Summa utländska rörelsen		<u>16 497</u>	<u>11 247</u>
Inhemska rörelsen			
Ränteintäkter av statspapper m.m.	24	4 263	3 602
Ränteintäkter av utlåning till banker m.m.	25	1 630	496
Räntekostnader m.m.	26	-44	-197
Summa inhemska rörelsen		<u>5 849</u>	<u>3 901</u>
Förvaltningsintäkter	27	169	149
Förvaltningskostnader	28	-661	-633
Övriga intäkter	29	17	21
Övriga kostnader	30	-8	-5
Resultat före bokslutsdispositioner		21 863	14 680
Bokslutsdispositioner			
Avsättning till resultatutjämningsfond	31	-	-429
Årets resultat		21 863	14 251

Noter

NOT 1 GULD

Mkr	1998	1997
Kvantitet		
Uns (miljoner)	5,96	4,72
Pris		
US-dollar/uns	287,40	42,22
Kronor/US-dollar	8,08	4,56
Bokfört värde, mkr	13 834	909

5,96 miljoner uns (troy/oz) guld motsvarar 185,4 ton. Vid årsbokslutet 1997 uppgick guldinnehavets marknadsvärde till 10 825 mkr, exklusive det guld som ingick i ECB/EMI-swapen.

NOT 2 FORDRINGAR PÅ IMF (INTERNATIONELLA VALUTAFONDEN)

Mkr	1998	1997
Särskilda dragningsrätter i IMF	3 341	2 943
Reservposition i IMF	9 015	6 252
Utlåning under GAB	371	-
Utlåning under NAB	906	-
Upplupen ränta avseende fordringar på IMF	74	47
Summa	13 707	9 242

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter, SDR, i IMF på 3 341 mkr motsvarar 292 miljoner SDR. Riksbankens ackumulerade tilldelning av SDR uppgår till 246,5 miljoner och har erhållits utan någon reell motprestation, vilket givit upphov till en skuldpost i balansräkningen (se not 11).

Sveriges totala insatskapital (kvoten) i valutafonden på 18 463 mkr (1 614 miljoner SDR) nettoredovisas med IMF:s konto för svenska kronor under posten "Reservposition i IMF".

Riksbanken har under 1998 lånat ut till IMF 32,5 miljoner SDR inom ramen för GAB och 79,2 miljoner SDR inom ramen för NAB. IMF har i sin tur lånat ut peng-

arna till Ryssland respektive Brasilien. Riksbankens totala åtagande vad avser GAB och NAB med dessa länder är 142 miljoner SDR respektive 251 miljoner SDR. Riksbankens totala åtagande avseende hela GAB och NAB uppgår totalt till 859 miljoner SDR (se not 32).

NOT 3 ECUFORDRAN PÅ ECB/EMI

I och med att swapavtalet med ECB/EMI löpte ut 1998-12-31 reglerades Riksbankens ecurfordran på ECB/EMI. ECB-swapen avsåg skapandet av officiella ecu.

NOT 4 BANKER OCH UTLÄNDSKA VÄRDEPAPPER

Denna post består till övervägande del av utländska statspapper och statsgaranterade värdepapper samt därutöver av tillgodohavanden i utländska banker såsom depåer och behållningar på nostrokton.

NOT 5 ÖVRIGA UTLÄNDSKA TILLGÅNGAR

Här redovisas fordran på Europeiska centralbanken avseende den del av Riksbankens andelskapital i Europeiska monetära institutet som inte användes för betalning av Riksbankens andelskapital i Europeiska centralbanken.

NOT 6 STATSPAPPER OCH OBLIGATIONER

Riksbankens innehav av statspapper och obligationer består av statsskuldväxlar, statsobligationer samt ett mindre antal övriga obligationer.

NOT 7 UTLÅNING, BANKER

Under posten "Utlåning, banker" redovisas dels lån till bankerna på deras utlåningskonto i Riksbanken motsvarande 25 mkr

(28 mkr), dels utlåning via finjusterande transaktioner i form av dagslån motsvarande 2 240 mkr (4 089 mkr). Transaktionerna på dagslånemarknaden utförs i syfte att finjustera likviditeten i det finansiella systemet så att dess nettoställning i de stående faciliteterna (in- och utlåningskontona) som helhet är nära noll (se även not 13).

NOT 8 PENNINGPOLITISKA REPOR

Posten består av utlåning via penningpolitiska repor vilket innebär att Riksbanken köpt och erlagt likvid för värdepapper och samtidigt avtalat om att köpet skall återgå ett bestämt antal dagar senare. Belopp motsvarande erlagt likvid redovisas som fordran under repans löptid.

NOT 9 ÖVRIGA INHEMSKA TILLGÅNGAR

Posten "Övriga inhemska tillgångar" består främst av personallån till anställda i Riksbanken. Villkoren för personallånen är i enlighet med bankpraxis och handläggs enligt avtal av Nordbanken.

NOT 10 ANLÄGGNINGS- TILLGÅNGAR

Mkr	1998	1997
Aktier och andelar		
Aktier i AB Tumba Bruk 860 000 aktier à nominellt 100 kr	43	43
Aktier i Swift 13 aktier à nominellt 5 000 BEF	0	0
Aktier i BIS 16 021 aktier à nominellt 2 500 guldfranc	267	267
Andel i Europeiska centralbanken 5 procent av 2,7 procent av totala andelsbeloppet	57	-
Andel i Europeiska monetära institutet 2,9 procent av totala andelsbeloppet	-	165
Bokfört värde aktier och andelar	367	475

Mkr	1998	1997		
Fastigheter				
Anskaffningsvärde	784	793		
Akkumulerade avskrivningar t.o.m. 1997/1996	-282	-263		
Akkumulerade avskrivningar på årets avyttringar	33	1		
Årets avskrivningar	-18	-20		
Bokfört värde fastigheter	517	511		
Maskiner och inventarier				
Anskaffningsvärde	527	469		
Akkumulerade avskrivningar t.o.m. 1997/1996	-280	-244		
Akkumulerade avskrivningar på årets avyttringar	12	12		
Årets avskrivningar	-56	-48		
Bokfört värde maskiner och inventarier	203	189		
Summa	1 087	1 175		
<p>Riksbankens anläggningstillgångar invärderades 1994 i balansräkningen. Vid invärderingen upptogs tillgångarna till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar för de år tillgångarna innehafts. Riksbankens mynt och medaljsamling har dock inte upptagits i balansräkningen.</p>				
<p>NOT 11 NETTOTILLDELNING AV SÄRSKILDA DRAGNINGSRÄTTER I IMF Här redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF. Den ackumulerade tilldelningen uppgår till 246,5 miljoner SDR (se även not 2).</p>				
<p>NOT 12 ÖVRIGA UTLÄNDSKA SKULDER I "Övriga utländska skulder" ingår konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning (lorokonton). Under denna post redovisas även utländska inlåningsrepor och fondlikvidskulder.</p>				
			<p>NOT 13 INLÅNING, BANKER Här redovisas dels inlåning från bankerna på deras inlåningskonton i Riksbanken motsvarande 84 mkr (130 mkr), dels inlåning via finjusterande och/eller marknadsvärdande transaktioner motsvarande 1 595 mkr (1 831 mkr) (se även not 7).</p>	
			<p>NOT 14 INLÅNING, ÖVRIGA Under posten "Inlåning, övriga" redovisades vid 1997 års bokslut saldon avseende checkräkningar för personalföreningar och anställda i Riksbanken med flera. Dessa checkräkningar har avvecklats under 1998.</p>	
			<p>NOT 15 SÄRSKILDA RÄKNINGAR Under posten redovisas depositionsräkningar, som till största delen utgörs av företags avsättningar till investeringsfond. Under 1998 minskade behållningen på dessa räkningar från 34 mkr till 15 mkr. Avsättningarna i företagens redovisning skulle vara återförda till beskattning senast vid 1996 års taxering. För de företag som inte taxerats 1996 skulle återföringen först ske i 1997 års taxering. Återstående belopp härrör från avsättningar där återbetalning inte kunnat ske beroende på oklarheter kring deponerande företag.</p>	
			<p>NOT 16 ÖVRIGA INHEMSKA SKULDER</p>	
Mkr	1998	1997		
Skuld till Riksgäldskontoret	225	247		
Leverantörsskulder	41	27		
Terminspostitionsvärdering	-	34		
Balanserad kurseffekt ECB/EMI-swap	-	3 315		
Värdering ECB/EMI-swap	-	212		
Övriga skulder	75	29		
Summa	341	3 864		
			<p>Skulden till Riksgäldskontoret består av inkommande utländska betalningar som vid</p>	
			<p>årsskiftet ej kunnat föras över till Riksgäldskontoret.</p>	
			<p>Balanserad kurseffekt och värdering avseende ECB/EMI-swapen upplöstes i samband med att swapen avslutades 1998-12-31 (se not 4).</p>	
			<p>Bland övriga skulder redovisas semesterlöneskuld på 20 mkr samt diverse skulder som skall regleras under 1999.</p>	
			<p>NOT 17 SEDLAR De utelöpande sedlarna fördelar sig på följande valörer:</p>	
Mkr	1998	1997		
1 000 kronor	40 999	39 226		
500 kronor	29 211	27 157		
100 kronor	9 431	9 906		
50 kronor	955	962		
20 kronor	1 355	1 366		
10 kronor	251	277		
5 kronor	86	92		
Summa	82 288	78 986		
			<p>NOT 18 MYNT De utelöpande mynten fördelar sig på följande valörer:</p>	
Mkr	1998	1997		
10 kronor	1 444	1 371		
5 kronor	901	863		
2 kronor	9	9		
1 kronor	880	843		
0:50 kronor	208	200		
Minnesmynt	538	523		
Summa	3 980	3 809		
			<p>NOT 19 RESULTAT-UTJÄMNINGSFOND Resultatutjämningsfonden har sedan 1988 använts enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes av fullmäktige samma år. Den del av vinstdispositionen som avsett resultatutjämningsfon-</p>	

den har sedan dess redovisats innevarande är via resultaträkningen.

Från och med 1998 kommer denna del att bokföras i balansräkningen det är vinstdispositionen fastställs. Detta är en konsekvens av den nya riksbankslagen som reglerat att fullmäktige fortsatt skall lämna förslag till vinstdisposition men att det är direktionen som skall avge balans- och resultaträkningen. Båda dokumenten skall som tidigare lämnas till riksdagen för fastställande.

NOT 20 EGET KAPITAL

Eget kapital utgörs av:

Mkr	1998	1997
Grundfond	1 000	1 000
Reservfond	500	500
Dispositionsfond		
Vinstdisposition	34 800	29 842
Uppskrivning av guldinnehav	12 686	-
Uppskrivning av anläggningstillgångar	627	634
Uppskrivning av BIS-aktier	235	235
Summa	49 848	32 211

Riksbanken skall enligt riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 mkr, en reservfond som uppgår till 500 mkr samt en dispositionsfond. Dispositionsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att föra uppskrivningsbelopp vid uppskrivning av tillgångar.

NOT 21 RÄNTEINTÄKTER, UTLÄNDSKA RÖRELSEN

Som ränteintäkter redovisas räntor samt realiserade och orealiserade kursvinster respektive kursförluster på värdepapper.

Marknadsvärderingen vid årsskiftet innebär att orealiserade kursförändringar i det utländska värdepappersinnehavet resultatförts.

NOT 22 RÄNTEKOSTNADER, UTLÄNDSKA RÖRELSEN

Av räntekostnaderna utgörs huvuddelen av räntor på nettotilldelningen av särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden. Här redovisas också räntor på utländska bankers och organisationers kronkonton (lorokonton) i Riksbanken, kostnader för mäklararvoden samt depå- och kontoavgifter avseende valutareservens förvaltning. Dessa avgifter uppgick 1998 till 13 mkr (13 mkr).

NOT 23 OMRÄKNING AV VALUTAKURSER, UTLÄNDSKA RÖRELSEN
Uppskrivningen på netto 9 685 mkr (3 786 mkr) innefattar realiserade och orealiserade valutakurseffekter på såväl utländska tillgångar som utländska skulder. Det positiva resultatet är en följd av valutakursrörelser och sammansättningen av valutareserven.

NOT 24 RÄNTEINTÄKTER AV STATSPAPPER M.M., INHEMSKA RÖRELSEN

Ränteintäkterna omfattar all avkastning i form av kupongräntor samt realiserade och orealiserade kursvinster/kursförluster på Riksbankens inhemska värdepappersinnehav. Marknadsvärderingen vid årsskiftet innebär att orealiserade kursförändringar i det inhemska värdepappersinnehavet resultatförts.

NOT 25 RÄNTEINTÄKTER AV UTLÅNING TILL BANKER M.M., INHEMSKA RÖRELSEN

Posten innehåller främst erhållen ränta från de penningpolitiska reporna.

NOT 26 RÄNTEKOSTNADER M.M., INHEMSKA RÖRELSEN

Räntekostnaderna består främst av räntor till banker avseende deras inlåningskonto i Riksbanken.

NOT 27 FÖRVALTNINGS-INTÄKTER

Mkr	1998	1997
Sedlar och mynt	100	88
Premieobligationer	12	12
Clearing/interbank	9	10
Övrigt	48	39
Summa	169	149

Sedel och myntintäkterna avser de tjänster som utförs åt post, banker och andra kunder innefattande bland annat uppräknings-, kvalitetsortering och packning av sedlar och mynt.

Premieobligationsintäkterna avser främst Riksbankens medverkan vid emissioner och inlösen av Riksgäldskontorets premieobligationer.

Clearing/interbankintäkter avser främst avgifter från banker med flera för deltagande i Riksbankens system för clearing och interbankbetalningar, RIX. Övriga intäkter avser främst hyresintäkter och aktieutdelning från Tumba Bruk och BIS.

NOT 28 FÖRVALTNINGS-KOSTNADER

Mkr	1998	1997
Driftkostnader		
Personal	302	270
Information, representation	11	11
Transport, resor	18	18
Konsulter, övriga tjänster	23	16
IT-drift	36	27
Ekonomipris	13	12
Övriga driftkostnader	67	47
Summa driftkostnader	470	401
Sedlar och mynt	117	164
Avskrivningar	74	68
Summa	661	633

<p>I informationskostnaden ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer (årsredovisning/årsberättelse, årsbok, kvartalstidskrift, inflationsrapport, finansmarknadsrapport med flera), särskilda informationsprojekt, personaltidningen Bancoposten med mera.</p> <p>Kostnader för transporter och resor uppgick 1998 till 18 mkr, varav 11 mkr avser utrikes resor, 6 mkr inrikes resor och resterande övriga transportkostnader.</p> <p>Övriga driftskostnader består främst av Riksbankens del av likvidationskostnaderna för EMI och bidrag till Myntkabinettet uppgående till 4 respektive 10 mkr samt kontors- och fastighetsdriftskostnader.</p> <p>Av totala kostnaden för sedlar och mynt på 117 mkr, avser 70 mkr sedlar, 32 mkr bruksmynt och 15 mkr kostnader för minnesmynt.</p> <p>NOT 29 ÖVRIGA INTÄKTER Under posten redovisas intäkter som ej kan hänföras till Riksbankens löpande verksamhet eller förvaltning. Övriga intäkter avser för 1998 främst en realisationsvinst som uppstod vid försäljning av fastigheten i Göteborg.</p> <p>NOT 30 ÖVRIGA KOSTNADER Under posten redovisas kostnader som ej kan hänföras till Riksbankens löpande verksamhet eller förvaltning.</p> <p>NOT 31 AVSÄTTNING TILL RESULTATUTJÄMNINGSFOND Tidigare år har den del av vinstdispositionen som avsett resultatutjämningsfonden bokförts innevarande år via resultaträkningen.</p> <p>Från och med årsbokslutet 1998 kommer denna del att bokföras i balansräkningen det år vinstdispositionen fastställs (se även not 19).</p>	<p style="text-align: center;">NOT 32 INOM LINJEN FÖRDA POSTER²</p> <hr/> <p>Ställda säkerheter</p> <p>Värdepapper motsvarande nominellt 70 miljoner USD och 75 miljoner DEM har ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepör.</p> <p>Värdepapper motsvarande nominellt 1 401 mkr har ställts som säkerhet i samband med svenska värdepappersrepör.</p> <p>Värdepapper motsvarande nominellt 21 miljoner USD har ställts som marginalsäkerhet.</p> <p>Guld motsvarande 1,1 miljoner uns (troy/oz) har ställts som säkerhet i samband med guldrepor.</p> <p>Guld motsvarande 2,6 miljoner uns (troy/oz) har lånats ut.</p> <hr/> <p>Ansvarsförbindelser</p> <p>Riksbankens pensionsförpliktelse uppgår till 331 mkr.</p> <p>Avtal om leasing av hemdatorer för Riksbankens personal har ingåtts 1998 med option att köpa datorerna efter tre år till då gällande marknadsvärde.</p> <hr/> <p>Åtaganden</p> <p>Avtal om kortfristigt ömsesidigt valutastöd med de nordiska centralbankerna uppgående till 2 000 miljoner ECU. Vid lämnande av kredit 1 000 miljoner ECU per centralbank. För Sedlabanki Islands utgör motsvarande belopp 200 miljoner ECU respektive 100 miljoner ECU.</p> <p>Avtal om kortfristigt ömsesidigt valutastöd med en utländsk centralbank.</p> <p>Avtal under GAB – General Arrangements to Borrow – avseende kreditarrangemang för Internationella valutafonden uppgående till totalt 382³ miljoner SDR varav 32,5 miljoner SDR har utbetalats.</p> <p>Avtal under NAB – New Arrangements to Borrow – avseende kreditarrangemang för Internationella valutafonden uppgående till totalt 859³ miljoner SDR varav 79,2 miljoner SDR har utbetalats.</p> <p>Garanti för utlåning från Banken för internationell betalningsutjämning, BIS, till Brasilien uppgående till 300 miljoner USD. Regeringen har beslutat att hemställa till Riksdagen att statsgaranti skall utfärdas för denna garanti.</p> <p>Standby kredit hos utländsk bank.</p> <p>Åtagande att låna ut maximalt 312,5 miljoner USD till Sydkorea inom ramen för en andra försvarslinje <i>second line of defence</i>.</p> <p>Vid årsskiftet 1998 fanns ingen utestående valutaterminsposition. Året dessförinnan var valutatermins-</p>	<p>positionen negativ och uppgick till nominellt 155 mkr, vilket motsvarade ett negativt marknadsvärde på 34 mkr.</p> <p>Utestående ränteterminer med positivt värde uppgick nominellt till 7 961,8 mkr (5 221 mkr) med ett marknadsvärde per årsskiftet på 37,9 mkr (5 mkr). Ränteterminer med ett negativt värde uppgick nominellt till 2 175,8 mkr (5 260 mkr) med ett marknadsvärde per årsskiftet på 8,1 mkr (4 mkr).</p> <p>Åtagande att betala in belopp motsvarande 781,5 miljoner SDR avseende insatskapitalhöjningen i IMF.</p> <p>Avtal där Riksbanken garanterar värdet på de svenska statspapper, statsskuldväxlar och bostadsobligationer som används som säkerhet för intradagskrediter mellan affärsbankerna och centralbankerna inom euroområdet.</p> <p>Åtagande mot Nobelstiftelsen. Riksbanken har åtagit sig att årligen ställa medel till förfogande för att utdela ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.</p> <p>2. Belopp anges i avtalad valuta. Omräkningskurser till SEK per 1998-12-31: 8,07 USD, 4,84 DEM, 9,48 ECU, 11,44 SDR och 2 320,61 uns guld.</p> <p>3. Det maximala åtagandet för GAB och NAB får ej överstiga 859 miljoner SDR. IMF står för kreditrisken.</p>

Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkensårsåret 1998

Fullmäktige i Sveriges riksbank har i enlighet med 10 kap. 3 § lagen om Sveriges riksbank (1998:1385) erhållit redovisning från direktionen över räkenskapsåret 1998. Fullmäktige anser att de riktlinjer för vinstdispositionen som tidigare riksbanksfullmäktige antog år 1988 är lämpliga att använda även för vinstdispositionen för år 1998. Fullmäktige har således den 12 februari 1999 beslutat avge följande förslag till disposition av Riksbankens vinst.

Resultatet för år 1998 före bokslutsdispositioner uppgår till 21 863 mkr.

Fullmäktige föreslår att resultatet disponeras på följande sätt:

Mkr	
Till statsverket inlevereras	7 600
Till Riksbankens dispositionsfond förs	10 639
Till Riksbankens resultat- utjämningsfond förs	3 624
Summa	21 863

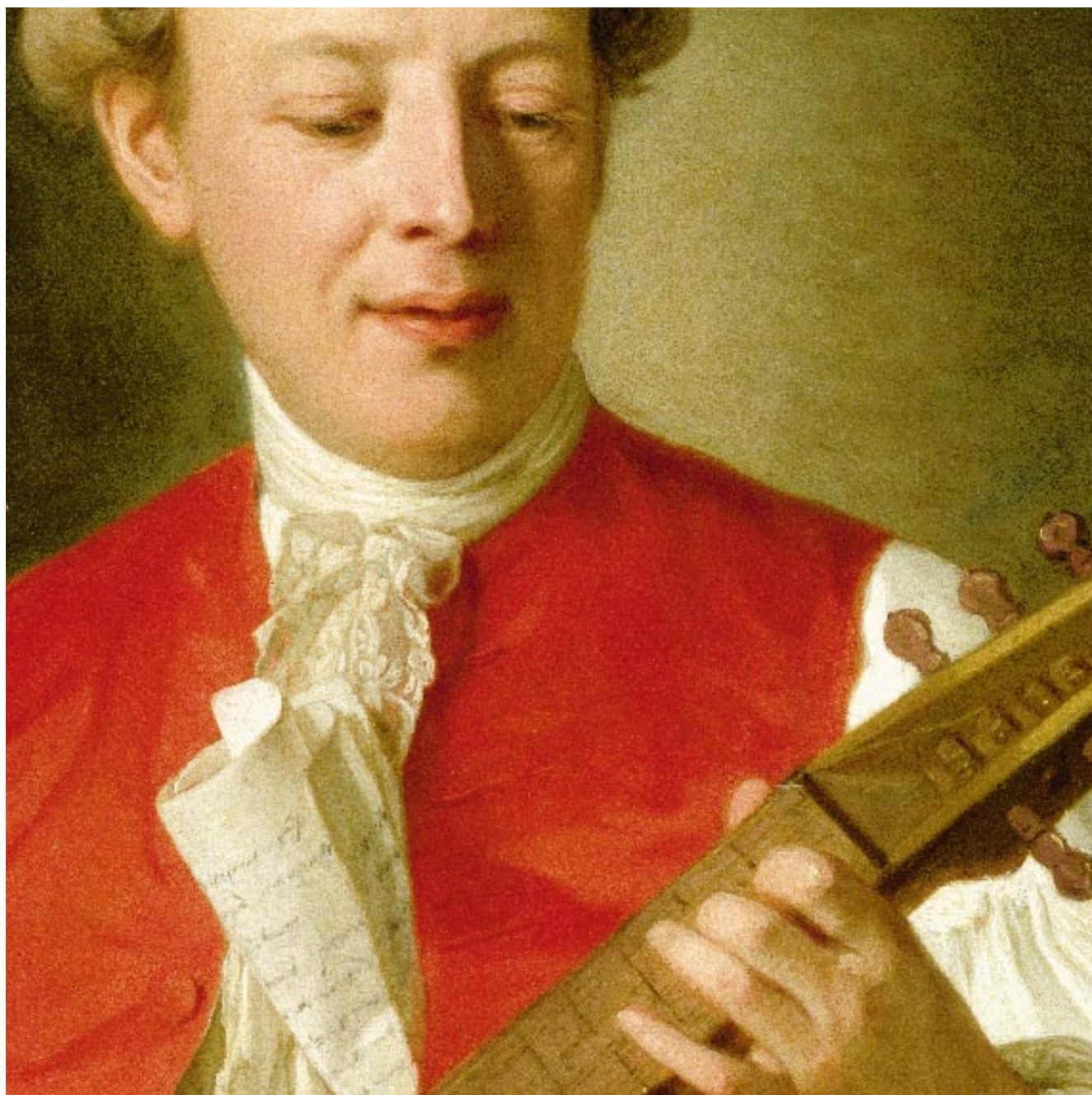
Femårsöversikt

Balansräkning	1998	1997	1996	1995	1994
Guld och utländska tillgångar	136 396	93 449	140 241	171 325	181 786
Inhemska tillgångar	76 891	94 545	71 184	85 112	90 319
Anläggningstillgångar	1 087	1 175	1 169	864	654
Summa tillgångar	214 374	189 169	212 594	257 301	272 759
Utländska skulder	6 938	6 624	6 583	5 941	6 146
Inhemska skulder	2 035	5 866	37 888	98 129	125 635
Utelöpande sedlar och mynt	86 268	82 795	80 791	76 660	76 442
Resultatutjämningsfond och eget kapital	97 270	79 633	73 276	72 025	55 942
Årets resultat	21 863	14 251	14 056	4 546	8 594
Summa skulder och eget kapital	214 374	189 169	212 594	257 301	272 759
Resultaträkning					
Utländska rörelsen	16 497	11 247	14 230	18 546	-727
Inhemska rörelsen	5 849	3 901	4 806	666	-8 850
Förvaltningsintäkter	169	149	145	144	131
Förvaltningskostnader	-661	-633	-541	-533	-598
Övrigt	9	16	-10	-7	-11
Resultat före bokslutsdispositioner	21 863	14 680	18 630	18 816	-10 055
Bokslutsdisposition	-	-429	-4 574	-14 270	18 649
Årets resultat	21 863	14 251	14 056	4 546	8 594

Den 27 jan. 1759 inställer sig C.M. Bellman i Rikens ständers bank att avlägga prov av sin insikt uti studier och räkenskaper.

- frågades, vad överföra är? svarades föra uti huvudboken.
- frågades vad det föres, som jag är skyldig? svarades, föres uti debet kapitalräkningen, och kred:s diverse.
- frågades, huru det föres, som inom året passerar? sv: på sine vissa räkningar.
- frågades, om det debiteras, som man har att fordra? svarades ja.
- frågades, när ett kapital lånas, om det debiteras eller krediteras? sv: Krediteras.
- När en månad är överförd, frågades huru dess riktighet proveras? sv: genom saldering.
- frågades, vad därmed förstås? sv: att se om posterne äro riktigt förde i debet och kredit.
- frågade h. koms: om det icke förstås igenom summering? sv. ja.

Varefter honom lämnades uppå begäran tillstånd att nu få göra tjänst vid banken.

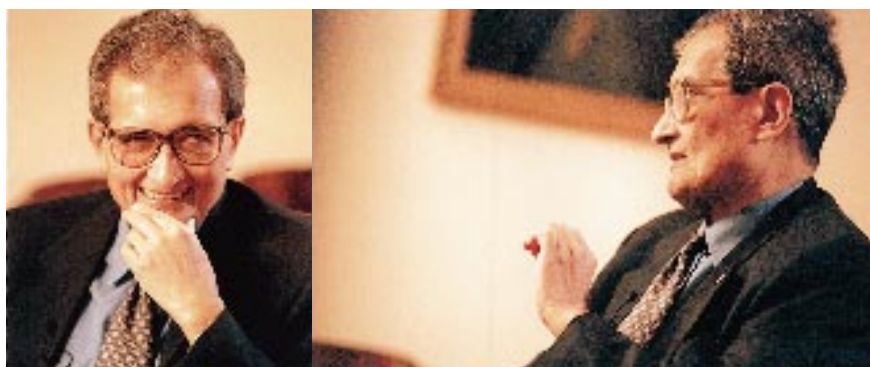

RIKSBANKENS PRIS I
EKONOMISK VETENSKAP TILL
ALFRED NOBELS MINNE

Djupare förståelse av välfärdsfrågor

PRISTAGARE RESPEKTIVE ÅR:

1969	R. FRISCH OCH J. TINBERGEN
1970	P. SAMUELSON
1971	S. KUZNETS
1972	J.R. HICKS OCH K.J. ARROW
1973	W. LEONTIEF
1974	G. MYRDAL OCH F.A. VON HAYEK
1975	L. KANTOROVICH OCH T.C. KOOPMANS
1976	M. FRIEDMAN
1977	B. OHLIN OCH J. MEADE
1978	H.A. SIMON
1979	T.W. SCHULTZ OCH A. LEWIS
1980	L.R. KLEIN
1981	J. TOBIN
1982	G. STIGLER
1983	G. DEBREU
1984	R. STONE
1985	F. MODIGLIANI
1986	J.M. BUCHANAN
1987	R.M. SOLOW
1988	M. ALLAIS
1989	R. HAAVELMO
1990	H. MARKOWITZ, M. MILLER OCH W. SHARPE
1991	R. COASE
1992	G.S. BECKER
1993	R.W. FOGEL OCH D.C. NORTH
1994	J.C. HARSANYI, J.F. NASH OCH R. SELTEN
1995	R.E. LUCAS JR.
1996	J.A. MIRRELES OCH W. VICKREY
1997	R.C. MERTON OCH M.S. SCHOLES
1998	A. SEN

Professor Amartya Sen blir intervjuad i december 1998 på Kungliga Vetenskapsakademien.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne utdelades 1998 till professor Amartya Sen. Han har lagt en bättre teoretisk grund för att jämföra olika fördelningar av välfärd och definierat nya sätt att mäta graden av fattigdom.

I samband med Riksbankens 300-årsjubileum instiftade banken 1968 ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne. Priset utdelas varje år till den eller de personer som inom ekonomisk vetenskap utfört ett arbete av den framstående betydelse som avses i det av Alfred Nobel den 27 november 1895 upprättade testamentet. Priset utdelas av Kungliga Vetenskapsakademien enligt de grunder som gäller för Nobelprisen och prisbeloppet överensstämmer med beloppet för dessa pris.

1998 ÅRS PRISTAGARE

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne utdelades 1998 till professor Amartya Sen, Trinity College, Cambridge, Storbritannien för centrala insatser i forskningen om grundläggande välfärdsfrågor. Insatserna sträcker sig från abstrakt teori för kollektiva beslut, över definitioner av olika mått på välfärd, till empiriska studier av svältkatastrofer. Professor

Sen har fördjupat kunskapen om villkoren för att enskilda individers värderingar ska kunna vägas ihop till kollektiva beslut och att regler för dessa gemensamma beslut ska vara förenliga med krav på individuella rättigheter. Han har analyserat betydelsen av den information om olika individers välfärd som föreligger vid samhällets beslut. Han har därigenom lagt en bättre teoretisk grund för att jämföra olika fördelningar av välfärd och definierat nya, mer tillfredsställande, sätt att mäta graden av fattigdom. Han har tillämpat sitt teoretiska synsätt i studier av faktiska svältkatastrofer, vilka givit en djupare förståelse av de ekonomiska orsakerna till svält och fattigdom.

Kan enskilda individers värderingar av olika alternativ på ett rättvist och principiellt tillfredsställande sätt vägas samman till värderingar för hela samhället? Hur kan man jämföra välfärdsfördelningar i olika samhällen? Vilka faktorer utlöser svältkatastrofer? Genom att besvara frågor som dessa har Amartya Sen gett ett antal viktiga bidrag till centrala områden av de ekonomiska vetenskaperna och öppnat nya fält för forskare. Genom att kombinera nationalekonomi och filosofi har han också bidragit till en förnyad moralfilosofisk diskussion av viktiga samhällsfrågor.

Riksbankens presskonferenser på Internet

EXTERN
INFORMATION

SENASTE NYTT

Riksbanken sänkte reporäntan
990228: Riksbanken sänkte idag reporäntan till 3,15 procent. Sänkningen träder i kraft den 2 mars. Direktionen var enhällig i sitt beslut. Läs mer >>
990225: Riksbanken levererar 7,6 miljarder kronor till staten
990127: Direktionens protokoll offentliggörs
990122: Riksbanken översätter och publicerar ECB:s månadsrapport

RÄNTOR

Reporäntan	3,45%
Diskonto	3,35%
Inlåningsränta	3,85%
Utlåningsränta	3,95%

INFLATION

0 +1 +2 +3

DETTA HITTAR DU ÄVEN PÅ VÅR SITE

FÖR JOURNALISTER FÖR STUDERANDE FÖR FORSKARE

- Fråga Urban
- Fråga Ekonomen
- Kalendarium
- Vill du jobba på Riksbanken?
- Kontanter i samhället
- Snabbfakta om Riksbanken

En allt större del av informationsgivningen överfördes under året till Riksbankens hemsida på Internet. Hemsidans nya layout ska lanseras under våren och bilden visar ett aktuellt förslag.

Riksbanken lanserade sin hemsida på Internet i mars 1997. Därefter har informationen om Riksbanken och dess verksamhet byggts ut i betydande omfattning. Den stora nyheten under 1998 var att Riksbanken då började video-sända presskonferenser på sin hemsida.

På hemsidan hittar man information om den nya riksbankslagstiftningen, som trädde i kraft den 1 januari 1999. Direktionen presenteras, liksom det nya sätt på vilket Riksbanken fungerar, inklusive vilka organ som beslutar i vilka frågor. Här finns också aktuell information om och från Riksbanken: pressmeddelanden, tal, remissvar, protokoll från direktion och fullmäktige. I ett kalendarium redovisas datum för direktionmöten samt när protokoll från de penningpolitiska mötena och inflationsrapporter kommer att publiceras.

Numera finns även det mesta av den statistik Riksbanken producerar på hemsida.

dan. Inflationsrapporten och finansmarknadsrapporten, liksom de flesta andra rapporter, finns även som PDF-fil och kan hämtas hem direkt från Internet. Dessutom finner man här information om och bilder av sedlar och mynt samt information om EMU och länkar till andra centralbanker och centralbankssammanslutningar som IMF, Världsbanken, BIS och ECB.

NYHETER PÅ INTERNET

Under våren kommer en ny version av hemsidan – både vad avser lay-out och innehåll – att presenteras. Dessutom kommer Riksbanken att introducera ett dataspel, rymdspelet Stargold, på sin hemsida. Målgruppen är skolungdomar och avsikten är att ge kunskap om Riksbankens mål – pristäbilitet – och om grunderna för penningpolitiken.

PRIS FÖR PUBLIKATION

Antalet publicerade *Working Papers* slog re-

kord 1998 med 25 rapporter (se förteckning på Internet). Ett *Occasional Paper* som beskriver den ekonomiska modellen, RIXMOD, presenterades under året.

Dessutom kan nämnas att Riksbanken vann första pris i klassen för årsredovisningar i tävlingen Svenska Publishingpriset 1998.

Riksbankens publikationer på svenska

Publikationer som publiceras på regelbunden basis:

- Årsredovisning – 1 gång/år
- Statistisk årsbok – 1 gång/år
- Finansmarknadsrapport – 2 gånger/år
- Inflationsrapport – 4 gånger/år
- Penning- och valutapolitik – 4 gånger/år
- Riksbanksnyheter – 1 gång/månad

Ad hoc publikationer:

- Euron i den svenska finansiella sektorn – lägesrapport 3 – januari 1999
- Euron i den svenska finansiella sektorn – lägesrapport 2 – januari 1998

Publikationer på engelska

Publikationer som publiceras på regelbunden basis:

- Annual Report – 1 gång/år
- Statistical Yearbook – 1 gång/år
- The Financial Market Report – 2 gånger/år
- Inflation Report – 4 gånger/år
- Quarterly Review – 4 gånger/år

ECB/EMI-publikationer

- Assessment of EU securities settlement systems against the standards for their use in ESCB credit operations – September 1998
- Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations – January 1998

Översatta till svenska:

- Månadsrapport – februari 1999
- Månadsrapport – januari 1999
- Årsrapport 1997 – maj 1998
- Konvergensrapport – mars 1998

Samtliga publikationer kan beställas gratis från Riksbankens informationscentral via

Internet: www.riksbank.se

E-post: info@riksbank.se

Fax: 08-787 01 26

Telefon: 08-787 01 00

Lägsta ränta sedan 1950-talet

2 JANUARI

Riksbankschefen fastställer *referensräntan diskontot* till oförändrat 2,5 procent.

1 APRIL

Riksbankschefen fastställer *referensräntan diskontot* till oförändrat 2,5 procent.

4 JUNI

Riksbankschefen beslutar sänka den *fasta reporäntan* från 4,35 procent till 4,10 procent att gälla från och med den 9 juni.

1 JULI

Riksbankschefen fastställer *referensräntan diskontot* till 2,0 procent med verkan från och med den 2 juli.

1 OKTOBER

Riksbankschefen fastställer *referensräntan diskontot* till oförändrat 2,0 procent.

3 NOVEMBER

Riksbankschefen beslutar sänka den *fasta reporäntan* från 4,10 procent till 3,85 procent att gälla från och med den 4 november.

12 NOVEMBER

Riksbanken beslutar sänka *in- och utlåningsräntan* med 0,5 procentenheter vardera. Inlåningsräntan sätts till 3,25 procent och utlåningsräntan till 4,75 procent. Beslutet träder i kraft den 18 november.

24 NOVEMBER

Riksbankschefen beslutar sänka den *fasta reporäntan* från 3,85 procent till 3,60 procent att gälla från och med den 25 november.

15 DECEMBER

Riksbankschefen beslutar sänka den *fasta reporäntan* från 3,60 procent till 3,40 procent att gälla från och med den 16 december.

SVERIGES
RIKSBANK